

Ömtåligt välstånd? Ömtålig social fred?

Curtis Price

”Varje människa tar gränserna för sitt eget uppfattningsområde för hela världens gränser”
Shopenhauer i ”Studier om pessimism”

Diskussionen om klasskampen kan ramas in på många sätt. Av den anledningen beror det uppnådda resultatet i hur diskussionen är strukturerad ofta lika mycket på den intagna ståndpunkten som det gör av de slutsatser som sammanställts av praktisk observation eller en undersökning av fakta.

Detta framgår kanske tydligare om du jämför en inramning av klasskampen med utforskandet av topografin i ett utforskat område för att upptäcka huruvida tecken på liv existerar. Om marken utforskas från luften, kommer troligen allt som ses att vara konturerna av kullar eller berg, förekomsten av floder osv. Sett på detta vis, är det enkelt att dra slutsatsen att det inte förekommer några levande organismer alls; men om du kliver ur planet och går omkring kanske du upptäcker att vad som vid första anblicken verkade vara ett obebott område faktiskt myllrar av liv. Med andra ord, vid första anblicken kanske det inte är möjligt att se några tecken på liv, men det betyder nödvändigtvis inte att vattenpölnarna är döda. Om man använder ett mikroskop kan vad som på ytan verkar dött i själva verket myllra med mikro-organismer; efter ett första intryck kanske det inte alls är dött.

Samma analogi kan användas när man försöker stämma av klasskonflikterna. Den traditionella metoden att närma sig klasskonflikterna, som används av de flesta inom vänstern, är att undersöka statistiken – strejkkvoten, fackföreningsgraden, höjningar eller sänkningar av levnadsstandarden eller andra dylika indikatorer och därmed liknande metod som det fågelperspektiv som beskrevs ovan. Ur denna synvinkel är bilden verkligen blek: en tjuvårig nedgång i levnadsstandard, fackföreningsgrad och en strejkkvot på sin lägsta uppmätta nivå. Listan på tillbakagångar kan göras lång och ingår också i vänsterns schablonmönster i diskussionen om klasskampen i USA de senaste tre decennierna. Givetvis är dessa siffror viktiga, och de ska inte förringas eller avvisas, ändå ger de i slutändan blott en partiell och otillfredsställande bild.

Varför? Från början reser sig två begränsningar av att se på klasskampen enbart från ett perspektiv av anhopad statistik; begränsningar som endast ofullständigt kommer hela komplexiteten av *the bigger picture* till rätta.

En begränsning ligger i ifrågasättandet av den underliggande exaktheten i datan då officiell statistik sällan sammanställs ur en objektiv underliggande verklighet, utan istället är ett resultat av ett avsiktligt politiskt budskap utformat för att täcka ena sidan och dra uppmärksamheten till den andra. Detta kan iaktas i hur det fifflas med arbetslöshetsnivåerna och den nationella folkräkningen; i båda fallen (och många fler kan åberopas) utesluter de ”officiella” siffrorna ett betydande antal människor främst av politiskt fördelaktiga orsaker. Om så är fallet, kan det då sägas, med dessa exempel i åtanke, att strejkkvoten är helgad med en större exakthet eller noggrannhet?

Jag hänvisar till ett personligt exempel. Några år tillbaka var det en strejk i Baltimore vid Poly Seal Corporation, en liten plastfirma förlagd till ett industriområde i utkanten av staden. Jag uppmärksammade strejken endast på grund av att jag råkade befinna mig på en bar en kväll och hörde en stammis berätta för bartendern att hans flickvän just hade gått ut i strejk. Jag kontaktade en jag kände som då var organisatör för en lokal fackförening och frågade om han hade någon information om denna strejk. Han kände inte till den. Under de två veckor strejken varade nämndes ingenting i lokal media, inte heller ansträngde sig det lokala AFL-CIO det minsta för att uppmärksamma att ett av dess medlemsfack hade gått ut i strejk, än mindre erbjuda något konkret stöd. Till innehåll och syfte ägde denna strejk aldrig rum; den var osynlig för alla utom de personer som var direkt inblandade. Emedan det utan tvekan är ett misstag att övergeneralisera från denna enskilda händelse, reser det ändå tvivel om huruvida denna strejk skulle ha registrerats i den officiella strejkkvoten som ges ut av *Department of Labor* eller inte. Med fabriken storlek och det lilla antal arbetare som deltog i strejken, hade strejken vid Poly Seal ingen skadlig effekt på den lokala nivån, än mindre någon mätbar effekt på en nationell skala.

Faktum är att bara genom researchen för denna artikel upptäckte jag att min fråga var felställd: som ett resultat av Reaganadministrationens ”*roll-back big theme*” är strejker med färre än tusen arbetare sedan 1980 undantagna från att räknas med i *Bureau of Labor statistics*. Enligt en uppskattning ”antyder” emellertid ”bevisen att, emedan antalet strejker minskade i början av 80-talet steg i själva verket antalet inblandade arbetare och antalet förlorade arbetsdagar, vilket tyder på längre strejker” (Sharon Smith, ”Twilight of the American Dream”, *International Socialism Journal* #54, våren 1992, s. 27).

Om den officiella statistiken som sammanställs baseras på storleken på en arbetsplats i strejk och vidare, om strejker med tusen arbetare eller fler inblandade har minskat till entaliga siffror, måste en annan fråga ställas. Om man inser att omstruktureringen av den amerikanska industrin har lett till en mindre koncentration av arbetare än tidigare,

verkar det riktigt att anta att sådan data inte kan visa speciellt mycket av det absoluta antalet arbetare i strejk. Ställt på ett annat sätt, trettio mindre strejker på arbetsplatser om några hundra strejkande arbetare inblandade kan snabbt involvera fler arbetare i reella tal än fem arbetsplatser med tusen arbetare eller fler. Utan att ifrågasätta den allvarliga minskningen i militans de senaste två decennierna, finns det lika goda grunder att vara skeptisk till hur den officiella statistiken är lämpad för att få fram en fullständig bild av omfattningen av de officiellt utlysta strejker som sker, för att inte tala om de inofficiella aktionerna och arbetsnedläggelserna. I det senare fallet finns det helt enkelt inget sätt att avgöra antalet då de inofficiella aktionerna helt bortses i de officiella siffrorna.

Diskussionen om exaktheten i beräkandet av strejkkvoten bortses ifrån att den endast är en aspekt av hela omfattningen av klasskonflikterna på de amerikanska arbetsplatserna. Med andra ord, om en given strejk, med de aktuella siffrorna, endast inträffar var nittionde år och enbart tolv procent av arbetskraften är med i facket, vad händer på arbetsplatserna under tiden? Ett exempel på vad som pågår omnämns i en artikel i *Barron's*, en amerikansk affärstidning, med rubriken *"The Rise in Replacement Workers Discourages Strikers But Spurs Other Forms Of Labor Strife"* (29 maj, 1995). Artikeln påpekar att "strejker har blivit mer sällsynta även på fackföreningsanslutna företag. Det betyder emellertid inte att striden mellan arbete-ledning har upphört. Det betyder endast att mer raffinerade vapen har ersatt strejkerna".

En bildtext till ett diagram som visar att ökningen av "work to rule" som taktik har ökat från 18 procent av kontraktsdispyterna till omkring 55 procent 1990, som följer med artikeln lyder, "Bland fackföreningsanslutna företag med 1 000 anställda eller fler har strejkerna minskat, troligen på grund av det ökade spridandet av användandet av ersättningsarbetare när strejker förekommer. Som svar på detta har arbetarna stannat kvar i arbete och använt maskning för att sätta press på förmännen att möta kraven".

1. Vardagsmotstånd

"...the grandfather catches the boy plowing, unenlightened, through the Code's articles on contracts, dowries and diving walls and demoralizes him by saying it is not what is written down in black and white which matters but the blank spaces, the margins: the unwritten laws, the loopholes."

W.D. Redfern i "Georges Darien" Theft and Private Enterprise" (s. 134)

Detta bringar mer ljus till den andra och mer fruktbara poängen med hur klasskampen inramas och analyseras. Genom att undersöka statistik och aktioner – eller icke-aktioner – av officiella organisationer så som fackföreningar utelämnas en ansevärd mängd andra uttryck för klasskonflikt som kan mätas inte lika tydligt. Emedan ekonomiska data och statistik lyfter fram vidare, underliggande tendenser på makro-nivå, säger en sådan generell inramning inte mycket om vad som händer på de enskilda kontoren eller fabrikena, än mindre kommer den in på arbetarnas personliga medvetande, varken på ett individuellt eller kollektivt plan.

Även som mest noggrann ger denna typ av inramning på makro-nivå endast en grov skiss av de materiella villkoren under vilka människornas reaktioner genom resignation eller motstånd visar sig. Till exempel, att diskutera huruvida det var profitkvotens fallande tendens eller underkonsumtion som verkade i den senaste finanskrisen i Asien förklarar inte varför kravallerna i Indonesien i vissa områden riktade sig mot staten medan de i andra regioner urartade till attacker mot kinesiska affärsinnehavare eller muslimer. Det som missas i denna bild är de subjektiva faktorernas komplexitet. Människor är inte marionetter vars trådar styrs av "objektiva omständigheter" eller "historiens långa vågor" utan de reagerar på och formar även dessa omständigheter. (1)

En anknytande fråga att ha med i beräkningen är den vikt som av en del analyser tilldelas den roll som spelas av officiella organisationer vid en särskild konflikt. Genom att uteslutande se huruvida formella organisationer har snärjt in sig i en synlig konflikt, bortses man från betydelsen av hela bredden av informella aktioner som ligger utanför den formella organisationens struktur; aktioner som i vissa situationer kan ha mer avgörande effekt på de sociala förhållandena än vad de formella organisationerna lyckas frambringa. Någon benämnde en gång de informella aktionernas sammantagna omfattning "ett vardagens gerillakrig" och det uttrycket säger en hel del eftersom denna typ av "krig" inte förs med fasta gränslinjer eller slutgiltiga segrar, utan är en ständig konflikt som utkämpas på en ständigt skiftande grund med tillfälliga segrar och tillfälliga förluster. Betydelsen av denna vardagskamp och den taktik som används var frågor som C.L.R James, Grace Boggs och Cornelius Castoriadis (under pseudonymen Pierre Chalieu) försökte ställa för mer än 40 år sedan när de kollektivt skrev i *"Facing Reality"*:

"Vanliga arbetare på fabriker, i gruvor, på fälten och på kontoren gör motstånd varje dag på sätt som de själva uppfinnar. Ibland förekommer denna kamp i en liten personlig skala... Alltid är syftet att återfå kontrollen över sina egna levnadsförhållanden och sina relationer med varandra. Deras kamp har få krönikörer."

I en senare artikel, *"Vad som verkligen betyder något"* (2), beskriver Castoriadis de underliggande villkor som ständigt leder till såväl formell som informell kamp:

"- Det sätt på vilket den kapitalistiska fabriken är organiserad skapar en ständig konflikt mellan arbetarna och

ledningen över alla de sätt som produktionen utförs på.

- Ledningen kokar ständigt ihop nya sätt att knyta upp arbetarna till "producerandets disciplin" som den förstas av ledningen.

(...)

- Arbetarna uppfinner ständigt nya sätt att försvara sig.

- Denna kamp har större påverkan på de verkliga lönenivåerna än de flesta förhandlingar eller t.o.m. strejker."

2. Är informell kamp apolitisk?

Ibland erkänner vänstern att denna typ av aktioner existerar men invänder då att dessa aktioner främst är "apolitiska" eller ännu värre, att de är användbara och till och med nödvändiga för systemets "smidiga fungerande" då de tillåter arbetarna att harmlöst lätta på trycket samtidigt som de lämnar "det vidare perspektivet", den underliggande utsagningsstrukturen, intakt. Efter att helt riktigt ha noterat att de amerikanska arbetarna må vara svårare att styra, är detta ett misstag Doug Henwood gjorde i *Left Business Observer* för några år sedan när han drog slutsatsen att sådana aktiviteter till sitt väsen var "konservativa" trots deras "olydighet" på ytan.

Detta avgränsar frågan för snävt. Informellt motstånd kan inte vara så å ena sidan, och å andra sidan bara utgöra ett "anständigt" motstånd; med den ena kampformen så "tillmötesgående" och den andra inte. I de flesta fall komplementerar de båda kampformerna varandra. Eftersom informellt motstånd är ett resultat av den dagliga antagonismen och spänningen som förekommer på arbetsplatserna, verkar det informella motståndet i enlighet med detta, som en grundval för, och inte ett avledande från, öppna utmaningar mot disciplinen och mot arbetsprocessen. Bakom det lilla, till och med personliga förkastandet, finns ett implicit erkännande av en ständigt underliggande "vi-mot-dom"-intressekonflikt som uttrycks genom näst intill alla aspekter av det byråkratiserade klassamhället; från arbetsförmedlings- och socialbidragsköerna, till arbetsplatserna, skolorna, fängelserna och gatuhörnen. Sett isolerat är detta förkastande utan tvekan betydelselöst, på samma sätt som det kan sägas att en enskild atom inte har någon betydelse i sig själv. Ändå, på samma sätt som enskilda atomer som sätts samman ger något kvalitativt mer än bara summan av de enskilda delarna, är de små aktionerna i klasskampen en del av något större.

Förstått på detta sätt, blir det informella motståndet i stället en nyckel, om dock till stor del förklätt till det som genom historien ofta felaktigt benämnts som "spontanitet". Naturligtvis är mycket av det som benämns som "spontan" inte alls "spontan", åtminstone inte i den strikta betydelsen av ordet. Snarare är i själva verket vad som framstår som ett spontant kollektivt agerande slutresultatet av de existerande stadigt tågande konflikterna och anspänningarna som under en tid oförmärkt cirkulerar utanför radarområdet utan att kunna observeras av utomstående.

Som James C. Scott påpekar i *"Domination and the Arts Of Resistance"*, lämnar denna ebb och flod av otillfredsställelse och missbelåtenhet utanför arenan knappast efter sig några mätbara spår i allmänhetens protokoll i form av artiklar, flygblad, formulerade krav etc.; den sorts "fotspår i snön" som kan undersökas i efterhand av historiker som "överilade orsaker" eller *the big picture*. Genom att tillämpa Scotts metoder på södern på 1960-talet visar Robin Kelley hur den dolda kampen om kontrollen över det offentliga rummet som bröt ut på 1940-talet på bussarna och gatorna i Birmingham, Alabama, var föregångaren till Rosa Parks öppna icke-samarbetande ett decennium senare, även om det idag är Parks, som "heroisk" individ, som hedras för att ha startat söderns *civil rights* rörelse (3).

Senare kastade maskerade "rioters" sten på polisen i Montgomery efter att kampen hade eskalerat till en direkt konfrontation med staten. Dessa anonyma "rioters" lade förmodligen ut kursen för desegregationskampen i staden, snarare än de organiserade pastorernas agerande, som snabbt uttalade sig som "representanter" och ansvarstagande medlare som spelade efter reglerna, som blott fyllde det gap som redan skapats av de oorganiserades aktioner.

3. Att erkänna de dolda meddelandena

Genom att erkänna förekomsten av dolda meddelanden ("hidden transcripts") avlägsnas en del av de onödiga, mystifierande och fördunklande frågorna om varför kamp i vissa situationer kan utvecklas och inte i andra. I de flesta sammanhang kan de specifika, förhandenvarande orsakerna på mikro-nivån, som leder till en öppen kamp inte mätas med någon precision, vilket gör många inom vänstern och många arbetarhistoriker till ett lätt byte för det felaktiga i att söka efter "den" utlösande faktorn. (4)

När väl det informella motståndet ses som en dialektisk process eller kontinuum kan en annan felaktig intellektuell uppdelning undvikas: den ofta uppställda motsättningen mellan individuellt och kollektivt agerande.

För att lyckas är oftast vad som på ytan framstår som ett individuellt motstånd en produkt av en ofta underförstådd överenskommelse, ett ofta outtalat kollektivt samarbete från andras sida och bör inte separeras från detta kollektiva sammanhang. Till exempel, som alla som arbetar känner till, ser de flesta arbetarna genom fingrarna när andra fuskar eller stjälar så länge som arbetskamraternas agerande inte påverkar en själv direkt, som i fallet med "slacking" som tvingar arbetskamraterna att göra ens jobb.

Vid andra tillfällen bör individuella aktioner, även där de kan benämnas som "enbart" individuella eller "privatiserade", vid en närmare undersökning hellre ses som ett uttryck för en bredare, utspridd, kollektivt delad inställning. Michael Seidman har dokumenterat detta väl i sitt arbete om de kvinnliga arbetarnas "subversiva

individualism” under det spanska inbördeskriget. Han dokumenterar de vittspridda deserteringarna från båda sidor och fabriksarbetarnas respons både i CNT-kontrollerade regioner och Paris’ fabriker under folkfronten, och anmärker att ”istället för att negligera eller fördöma det personliga, borde historiker försöka förstå hur en undersökning av variationen i den subversiva individualismen – motstånd mot arbetsplatsdisciplinen, opportunisten och mot småbedragare – kan utvidga gränserna för samhällshistorien...” Det som ofta begränsas som ”individualism” inom vänstern är inte den starka tilltron till eller förfäktandet av en ”subversiv” individualism, den typ av individualism som Peter Sloterdijk fångar i *”Critique of Cynical Reason”* där han säger: ”Så snart arbetaren säger Jag vill ha, börjar saker ändras”, utan istället vad som mer exakt kan beskrivas som en ”atomiserad, privatiserad kollektivism”.

I samma anda beskriver Bob Arnot i *”Controlling Soviet Labor”* hur vad som verkade vara ”fragmentariserat” och ”avpolitiserat” individuellt agerande från de ryska arbetarna hade en starkt destabiliserande effekt på Sovjetunionen. Även om sovjetarbetarna var förbjudna att strejka eller att agera kollektivt i trots mot staten, eftersom straffet för öppet icke-tillmötesgående var strängt, kunde de utöva en djupgående *negativ* inverkan på den sovjetiska ekonomins verkande genom frånvaro, byte av jobb, och minskad produktion. (5)

Samtidigt är det nödvändigt att undvika ett annat fel som ofta görs i diskussionen om dessa ”små” aktioner. Individuellt motstånd kan inte okritiskt accepteras eller romantiseras som ”spektakulärt”, som en del situationistiska betraktare särskilt tenderar att göra. Formen, kvaliteten och omfattningen av motståndet är ofrånkomligen präglad som en produkt av det samhälle som skapar det. Som en produkt av samhället kan det naturligtvis lika gärna ta sig tämligen meningslösa, tvetydiga eller destruktiva former. (6) Även om motståndet utförs i en ”ren” form, stöter det vid en viss tidpunkt på hinder som antingen måste överskridas eller tas itu med. Till exempel, för att använda en hypotetisk och extrem situation, en arbetsplats där totalt motstånd praktiseras konsekvent som norm för de flesta arbetarna skulle i den kapitalistiska ekonomin snart upphöra att vara profitabel och omedelbart gå i konkurs.

4. Dolt och öppet motstånd i dagens Amerika

* *”Om du lyssnar till arbetare som gnäller över sina liv märker du att deras gnäll är potentiella byggstenar för revolutionen – diskrimineringen, ledan, chefernas dumhet och känslolöshet, livets meningslöshet, det ständiga skramlandet efter pengar och trygghet, som förgiftar din relation till andra människor – hur många av dem angräps ens av ett bra fack som the U.E. eller ett adekvat men liberalt fack som the UAW? ... När allt kommer omkring, hur sätter du dig vid förhandlingsbordet och förhandlar om kapitalets grymhet?”*

(John Strucker, ”Class Struggle Unionism – A Critique” i Sojourner Truth Organization, ”Workplace Papers”)

* *”Lisa, if you don’t like your job you don’t strike. You just go in everyday and do it really half-assed. That’s the American way”*

– Homer Simpson

På vilken nivå befinner sig det dolda och öppna motståndet i USA idag och hur påverkar den amerikanska kapitalismens nuvarande utveckling omfattningen av och uttrycket för både den dolda och den öppna kampen på arbetsplatserna och andra ställen?

Det är inte till någon hjälp att försöka besvara frågorna genom att, så som ofta är fallet, söka några definitiva, stängda svar som leder till några i förväg uttänkta ”revolutionära” slutsatser. Istället måste man tackla dessa frågor provisoriskt och med öppna ändar; som ett undersökningsobjekt för vidare diskussion och debatt. I många fall gör antingen frånvaron av information på många kritiska områden det omöjligt eller riskabelt att nå fram till några drastiska slutsatser. Det är emellertid möjligt att skissa preliminära approximationer – approximationer som kan dras tillbaka, förfinas eller ytterligare utvecklas senare.

Med detta i åtanke kommer återstoden av artikeln att se närmare på två situationer – bilarbetarna och fängelsearbetet – där en hygglig mängd dokumentering förekommer, tillsammans med ett ifrågasättande av några vanliga antaganden inom vänstern. Att peka ut bilarbetarna är inte att felaktigt privilegiera tillverkningsarbetarna som ”den verkliga” arbetarklassen. Inte heller är arbetsplatskamp det enda fältet för en livskraftig konflikt; mål som vunnits genom kamp på arbetsplatsen kan kringgåas genom höjda hyror, husspekulation eller annan dylik återställande taktik som samhället använder.

En annan större invändning mot att diskutera USA i generella termer uppstår omedelbart: varje försök att se på USA ”i stort” idag måste ta itu med och konfrontera landets geografiska och sociala mångfald och, med denna underliggande situation i beräkningen, är det ens möjligt att med någon exakthet kunna generalisera över USA över huvud taget? Kanske är det riktigare att se USA som ett flertal fragmentiserade ”länder”; trots att de ryms inom samma gränser, så har olika områden och hela regioner mycket lite gemensamt med varandra. Denna aspekt lyfts fram av journalisten Robert D. Kaplan i en ny bok om USA, *”An Empire Wilderness”*, där han slår fast att den fragmentisering han ser i USA är lika påfallande som det han bevittnade i det tidigare Jugoslavien. Och genom dessa fragmentiserade geografiska och kulturella gränser finns det en djupgående klasskillnader. Sällan når arbetarklassens och de fattiga sektorernas, de minimiavlönade och socialbidragsberoendes värld den offentliga diskussionen; ghettona, *”the barrios”*, de krympande *”white-”* och *”blue collar”*-förorterna eller de bestående stora skikten av fattigdom i städerna är nästintill

osynliga. Klasskillnaderna i tillgången till vård betonas i en ny WHO-rapport som menar att i vårdtermer är USA i själva verket tre olika Amerika, med de tio procenten i toppen som får den bästa vården i världen, mitten som får en medioker omsorg och de lägsta fem-tio procenten som har en ”hälsosituation lika dålig som den i Afrika nedanför Sahara.”

Utelämnat från denna diskussion är även det särskilda beaktandet av villkoren för de svarta, latinamerikanerna och de andra immigranterna, de unga och kvinnorna, eftersom var och en av dessa grupper behöver och förtjänar separata artiklar. Faktum är, att talet om klasskampen och den amerikanska arbetarklassen är lite som den gamla sägnen om de blinda männen och elefanten; där var och en kunde peka ut varsin del av elefanten men ingen hela. I detta avseende kommer några av de bästa beskrivningarna av de nuvarande sociala förhållandena i USA från sammanställningar skrivna av journalister utanför vänsterkretsarna. För att nämna ett exempel, ger William Finnegan's ”*Cold New World: Growing Up In A Harder Country*” en ovärderlig bild av den yngre, icke-collageutbildade arbetarklassen som det annars aldrig kommer några upplysningar om någon annanstans ifrån.

5. Detroit och avindustrialiseringen

Trots avindustrialisering, *downsizing*, *outsourcing* och den totala minskningen av tillverkningssektorn, spelar den amerikanska bilindustrin en avgörande roll i ekonomin; en roll som beror på den centrala plats som bilen har som huvudsakligt transportmedel i de avancerade kapitalistiska länderna. Vidare var bilindustrin i USA, liksom i andra länder, ansvarig för skapandet av ”arbetarfortet”: en hög koncentration av arbetare knutna samman i ett specifikt förhållande till fabriken, som baserades både på geografiska och psykologiska faktorer. (7)

I USA stack i synnerhet Detroit ut som prototypen för blåställens/tillverkningsindustrins städer. Den typ av stad som bäst personifierade Fordist-epokens industriella koncentration. På grund av bilindustrins centrala roll i stadens ekonomi ger iakttagandet av avindustrialiserings- och klassammansättningsmönstret i Detroit's bilindustri en signifikant bild av hela ebb och flod-fenomenet i omstruktureringen av USA:s tillverkningsindustri i allmänhet. Ändå, vad denna närbild ger, en mikro-nivå bild för att vara exakt, är en annorlunda nedgångsprocess än vad som lyfts fram i den konventionella visdomens antaganden om avindustrialiseringen.

Thomas Sugrue visar i en artikel i *International Labor and Working Class History* (8), och senare i en kritik som fördjupas i boken, ”*The Origins of the Urban Crisis*”, hur avindustrialiseringen i Detroit var en mycket längre och mer ojämn process än vad som tidigare hade antagits. Viktigare ändå var att denna avindustrialisering var en utveckling som inte kan avskiljas i enkla steg: en arbetarklass som ”skapades” på 1950- och 60-talet och sen snabbt ”tillintetgjordes” i slutet av 1970-talet.

Sugrue målar upp bilden, när han placerar in Detroit i vad som var en nationell trend:

”På 1950-talet omgestaltade den minskade urbana tillverkningsindustrin och förlusten av industriarbetstillfällen landskapet i de mest ansedda industristäderna i norr. Detroit, Chicago, New York, Pittsburgh, Philadelphia, Baltimore, Trenton, Boston och Saint Louis förlorade alla hundratusentals tillverkningsjobb sedan 1950-talet.” (9)

Och vidare, mer specifikt om Detroit:

”Arbetsstyrkan vid Fords River Rouge-anläggning minskade stadigt under 1950-talet. Men minskandet av tillverkningsanläggningar var inte något speciellt för River Rouge. *Antalet produktionsarbeten i Detroit föll med nära hälften mellan 1947 och 1963.*” (10) (artikelförf. emfas)

Med andra ord hade redan 50 procent av tillverkningsarbetena försvunnit i Detroit's industrier vid höjdpunkten av ”*the Thirty Golden Years*”, den efterkrigsperiod då det ansågs att välstånd och stabilitet var normen för de amerikanska arbetarna innan de utplånades av oljekrisen och fabriksnedläggelserna i slutet av 1970-talet. Vid River Rouge-anläggningen, för att ta ett exempel som Sugrue nämner, minskade antalet anställda från 85 000 1945 till 30 000 1960.

Denna blodtappning av jobb drabbade särskilt de svarta arbetarna, som långt ifrån att straffas av någon kapitalistisk konspiration för sin militans efter '68, som vissa förklaringar antyder, till stor del redan var avindustrialiserade vid början av 60-talet. Vid den tiden var James och Grace Boggs oroliga över det växande antal arbetslösa män som samlades i innerstädernas gatuhörn. Två av några få inom vänstern som hade en vag uppfattning om att denna avindustrialisering pågick.

Det är sant att 1964-69 ökade antalet jobb i Detroit's bilfabriker, ett resultat av Vietnamkrigsepokens ekonomiska boom som spred sig som ringar på vattnet över alla sektorer av ekonomin, men ökningen av antalet anställningar var ett vilseledande och övergående fenomen; en ”bubbel”-effekt som fick minskningen i slutet på 70-talet att verka mer dramatisk än den egentligen var. Det är enkelt att förstå varför den synliga effekten av vågen av fabriksstängningar i slutet av 70-talet – stängda grindar och igenspikade fabriker – skapade en mer kraftfull påverkan på folks uppfattning av avindustrialiseringen än det mindre synliga men stadiga utmattningskriget mot jobben som inträffade i alltjämt öppna anläggningar under 1950-talet och i början av 60-talet.

Var förlusten av tillverkningsindustrier i de stora städerna under 1950-talet en unikt amerikansk trend? I

Frankrike började en liknande decentralisering av bilindustrin till landsbygden under 50-talet och inte som ett resultat av maj '68. (11) Kanske endast i Italien kan denna industriella decentralisering tillskrivas en avsiktlig arbetsgivarreaktion på en "oregerlig" arbetskraft, men det är svårt att skilja den teknologiska förändringen från den politiska.

6. Ett mönster, inte ett undantag

Var Detroit eller bilindustrin i allmänhet på något sätt ett undantag, ett mönster som var atypiskt för den amerikanska tillverkningsindustrin? Till synes inte. Robin Kelly drar slutsatsen i sin studie över svarta arbetare i Birmingham, Alabama, att en identisk process pågick här i den tunga industrin under samma period:

"Under 1950-talet förlorade sju av tio gruvarbetare i Birmingham sina jobb, delvis beroende på att Birminghams stålindustrier började importera malm av högre kvalitet från Sydamerika och att kolindustrin introducerade en maskin kallad "den ständige gruvarbetaren" ("*the continuous miner*"), vilken ersatte massan av svarta arbetare under jord." (12)

och

"I och med att möjligheterna för de svarta arbetarna inom industrin började minska mycket tidigare och mycket snabbare i Birmingham än i andra industristäder inklusive Detroit sjönk andelen svarta anställda i den tunga industrin från 54 procent 1930, till 41 procent 1950, och till 33 procent 1960." (13)

Vart försvann då alla dessa arbeten? I bilarbetarnas fall flyttade de som inte slogs ut på fläcken till nybyggda anläggningar i mindre, närbelägna mellanvästernstäder som Lima och Lordstown, Ohio. Tack vare de möjligheter till avindustrialisering som öppnades genom introduktionen av ny produktionsteknik var koncentrationen av industrier och arbetare så som i Detroit inte längre nödvändig. Genom att flytta till sub-urbana områden på gränsen mot landsbygden istället, med en företrädesvis vit arbetsstyrka, försökte bilindustrin komma undan Detroits fackföringsanslutna arbetskraft med sin vittspridda informella "vi-mot-dom"-kultur på verkstadsgolven, som uttrycktes både inom och utanför facket. Under denna period utkämpade *the United Auto Workers* (UAW) en defensiv försvarskampanj, knappt medvetna om vad som pågick, och fokuserade mer på att röka ut "bråkmakare" från avvikande lokalavdelningar så som *Local 600* vid River Rouge, framför att ta itu med de genomgripande förändringarna som pågick.

Det är i detta sammanhang, "*the big picture*" som det är, som den berömda Lordstown-strejken 1972 kan placeras. Istället för att visa på en ny form av militans, som baserades på arbetsvägran (*Refusal of Work* (14)) bland de yngre arbetarna, kan Lordstown-strejken idag kanske bättre betraktas som den traditionella militansens sista flämtning.

7. Arbetsvägran: myt eller verklighet?

Sjuttitalsepokens arbetsvägran måste ses i sitt specifika sammanhang, och man måste undvika både att övervärdera och att underskatta den. Trots den på ytan radikala formen, var all arbetarmilitans i slutet av 60-talet under ytan fortfarande en tro på att kunna "dela på kakan", med andra ord, formen må ha varit radikal, men innehållet var det inte. Detta är inte att förneka betydelsen av 1960-talsepokens kamp, utan snarare att närma sig denna kamp mer realistiskt, att erkänna den för vad den var snarare än att i efterhand övervärdera den för vad den inte var. Som *The Sojourner Truth Organization*, en grupp influerad av C.L.R James och en av de få grupper som var involverad i fabriksorganisering under denna period, kunde skriva vid höjdpunkten för 70-talets arbetsvägran:

"Ända från början av vårt arbete har vi sett praktiska bevis för att vi hade fel i vår uppskattning att facket skulle utgöra ett stort initialt hinder för arbetarnas organisering enligt våra perspektiv. Å andra sidan har verklighetens kamp på låga nivåer, med primitiva kampformer och en sporadisk och tillfällig karaktär, varit långt mer iögonfallande än fackföreningarnas möjligheter att trycka tillbaka kampen. För att tala klarspråk, det finns inte mycket att trycka tillbaka överhuvudtaget." ("*Production Work*", 1973, "*Workplace Papers*") (15)

I verkligheten var denna arbetsvägran, i den utsträckning den existerade, mycket mer utbredd i de sektorer av industrin som redan var fackföreningsanslutna och säkrad. Arbetsvägran märktes knappt i det breda spektra av arbetsplatsmiljöer där inga sådana garantier fanns; det "andrahands"-lager som behandlas i analysen av arbetsmarknadens segmentering. Detta andrahandslager existerade redan inom tillverkningen och på andra ställen, men var särskilt tydligt inom återförsäljning, distribution, service etc. där lönerna var låga, skydden fåtaliga och systemet med en byråkratiserad administration frånvarande; vad som passande har beskrivits som en arbetsmarknad uppdelade i ett centrum och åtskilliga periferier. (16)

Som minderårig anställdes jag på flera plastfabriker i Baltimore under denna period av arbetsvägran i mitten av 70-talet. Vid den tiden gällde fortfarande "inkallelsen" även om du inte blev inkallad till aktiv militärtjänst. Detta betydde att för att få de flesta jobben var du tvungen att fixa ett bevis för din registreringsstatus när du skulle anställas.

Eftersom jag undvek inkallelseregistreringen, fanns de enda jobb som var tillgängliga för mig i denna andrahands-, icke fackföreningsanslutna sektor. Att arbeta på dessa plastfabriker, vilka medvetet anställde ungdomar som jag själv som undvek inkallelsen, betydde att du benådades med de hårdaste arbetsförhållandena. Till exempel hade man inga raster, ingen lunch; om du hade tur kunde du äta vid din maskin – om du lyckades få tid över vill säga. Samma sak att gå på toaletten. Föga överraskande förekom ingen arbetsvägran i denna miljö. Att samma plastfabriker idag troligen anställer illegala (*undocumented*) immigranter, som även de saknar ”korrekta papper”, fast av en annan sort, slår mig inte lika mycket som ett kvalitativt brått utan som ett *horisontellt* vad det gäller de förtryckande förhållandena.

Denna splittrade arbetsmarknad med alla sina skiftande former – tillfälliga jobb, svältlönjobb, daglöningsjobb osv – har varit kronjuvelen i den amerikanska kapitalismens framsteg under närapå ett sekel. 1990 skrev ett ögonvittne att nästan 22 procent av den amerikanska arbetskraften var tillfällig (*contingent*), och beskrev tusentals män som regelbundet var arbetslösa, åtminstone under en del av året och som arbetade med riskabla jobb, som flöt mellan arbetsplatser med få garantier, tvingade att söka jobb genom de nitiska arbetsförmedlingarna (*labor halls*). Dessa arbetsförmedlingar var målet för IWW i fortgående kampanjer mot de föraktade ”arbetshajarna” (*labor sharks*) och ofta organiserades arbetarna, som var pressade att använda förmedlingarna, lyckosamt trots deras tillfälliga och flytande status.

Efter att IWW blivit åsidosatta som en effektiv kraft av statsrepressionen, fortsatte kampanjerna mot arbetsförmedlingarna genom lokala koalitioner av filantropiska grupper, liberala organisationer och andra som lyckosamt lobbade för att lagstiftningsvägen reglera anställningsbyråerna. Dessa lokala reformkampanjer sopade undan eller minskade de värsta övergreppen hos arbetsförmedlingarna, såsom praxis att ta ut åtskilliga olika ”avgifter” för sin skenservice.

Men omedelbart efter 2:a världskriget – och återigen, det är möjligt att plocka fram subtila förändringar som pågick under vad som alltför lättvindigt betecknas som en period av oblemfläckt välstånd och en stark arbetarklass – motorganiserade sig bemanningsindustrin (*the temporary labor industry*) lyckosamt. Nu bättre förberedd kringgick bemanningsindustrin lokala föreskrifter genom en samordnad men dämpad lobby-kampanj som genomfördes från delstat till delstat, som genom det la grunden för ökningen av tillfälliga arbeten som började i slutet av 1970-talet och än mer explosionsartat vuxit under 1990-talet. Som en rapport beskriver dagens ökning av tillfälliga arbeten, ”Ser man det på längre sikt avslöjas den distinkta kontinuiteten mellan dagens ”bemanningsarbeten” och äldre former av amerikanska arbetsförhållanden.”

Idag har arbetsförhållandena man finner i denna ”andrahands”-sektor spridits långt mer och även läckt över till ”förstahands” sektorn.

Där en gång den fackföreningsanslutna delen kunde utöva ett ökande inflytande på löner och arbetsförhållanden har balansförhållandet nu skiftat och det är den tillfälliga och riskabla sektorn som har en dämpande effekt på skikten ovanför. Emedan förhållandena tveklöst har försämrats de senaste två decennierna, fanns det för de flesta arbetarna i bottenkiktet av denna dualistiska arbetsmarknad aldrig någon ”gyllene epok”.

8. Inget hinder för organisering

Även när man målar upp ”*the big picture*” är det viktigt att man är överens om det faktum att ökandet av tillfälliga arbeten inte är något absolut skydd mot organisering, inte heller är förekomsten av tillfällig arbetskraft någon på förhand bestämd garanti för ett fritt fall mot botten, som det ofta dystert presenteras i den traditionella vänsterns analyser.

I Frankrike i början av 1900-talet kunde det anarko-syndikalistiska CGT sätta press på den lokala stadsadministrationen att sätta upp ”*bourses du travails*” (arbetsbörser) i ett dussin franska städer, vilka var ”arbetarförmedlingar” som arbetsgivarna var tvungna att gå igenom för att få anställa arbetarna. Även om dessa ”arbetsbörser”, som permanenta institutioner oundvikligen bidrog till byråkratiseringsprocessen av CGT, var dessa ”*bourses du travails*”, i smalare mening, ändå ett praktiskt verktyg som lade ett golv, som lyckosamt hindrade det sänkande trycket på de franska arbetarnas levnads- och arbetsförhållanden. Mer aktuellt finns exemplet med ”*The Lump*” i den engelska byggsektorn, som beskrivs av Dave Lambs förstahandsinformation i en pamflett som gavs ut av Solidarity London i slutet av 1970-talet. Ett närmare exempel, latinamerikanska daglönare i Los Angeles, som tvinga sälja sin arbetskraft runt innerstadens gatuhörn, har självorganiserat sig kollektivt i enlighet med sina egna intressen, i frånvaron av ett intresse från någon traditionell organisation, genom att informellt sätta upp en minimilön under vilken ingen arbetare arbetar. Som Lamb lägger fram det i diskussionen om ”*The Lump*”, ”Vilken form av alienerat arbete är inte uppsplittrande? ... det viktigaste är att arbetarklassens verkliga fogar inte slås sönder av olika sätt att sälja arbetskraften.” Naturligtvis är det inget ”revolutionärt” i sig, i *formen* för hur detta sköts, utan det visar endast att arbeten som låter sig mäklras av facket och fackföreningskontrakt bara är ett sätt att sälja arbetskraften under kapitalismen. Om inte AFL-CIO visar något intresse för dessa arbetare – och för tillfället gör de inte det, då AFL-CIO slits mellan att se de tillfälliga arbetarna som ett hot eller som en källa till nya potentiella avgiftsbetalande medlemmar – varför ska dessa arbetare då luta sig tillbaka och vänta på att de börjar visa intresse?

9. Storstadsindustrins erosion

För att återvända till frågan om avindustrialiseringen, var industrins erosion från de stora städerna verkligen något nytt? Som *The Economist* anmärker, ”Den välkända bilden av solida gamla företag som IBM, General Motors och Ford, som gemensamt hugger i för det korporativa Amerikas goda har för länge sedan fått svarta kanter. Den internationella konkurrensen anlände för årtal sedan.” (17)

På 1920-talet lämnade textilindustrin – då huvudsakligen en New England industri – regionen för den lägre avlönade södern, och plundrade i den processen städer som Fall River, Lowell och Lawrence, och de följdes ett decennium senare av möbel- och träsnickeriindustrin. Marinindustrin decimerades i slutet av 50-talet genom flytten av handelsflottans verksamhet utomlands för en ”bekvämlighetsflagg”-status i tredje-världen-länderna, vilket är ett exempel på ”globaliseringen” vid ”välstånds- och stabilitets”-periodens höjdpunkt. I en aspekt är denna process verkligen inte något nytt eftersom kapitalackumulationens dynamik betyder att kapitalet alltid söker en flyktväg; därför står systemet aldrig still utan tvingas ständigt till omstruktureringar i jakten på maximala profiter.

Denna omstrukturering har i USA de senaste decennierna lett till att North Carolina hotar att tränga undan mellanvästern och bli den ledande industridelstaten i USA, med en större andel arbetare som jobbar i tillverkningsindustrin än någon annanstans i landet:

”Från 1964 till 1996 har antalet tillverkningsjobb minskat med 1,1 miljoner i övriga landet medan de har ökat med 2,2 miljoner i södern. (...) North Carolina är till exempel en av de delstater som har dragit till sig en stor del av industrin de senaste decennierna. De har nästan lika många människor anställda i tillverkningsindustrin som Ohio, Illinois och Michigan. Och de har storindustri. Redan 1990 hade de 81 fabriker med fler än 1 000 arbetare.” (18)

10. Söderns roll

I detta sammanhang är det värt att diskutera den ekonomiska roll som södern tidigare har spelat och fortsätter att spela idag i förhållande till resten av landet. Genom den amerikanska historien kan södern på många sätt ses som en särskild form av intern koloni; en inhemsk version av tredje världen, där billig arbetskraft och förekomsten av en svart befolkning utan mänskliga rättigheter, som fungerar som en arbetskraftens reservarmé, speglar förhållanden man nu kan se i de latinamerikanska och asiatiska länderna. En av många smutsiga hemligheter med den amerikanska kapitalismen är att det mesta av den amerikanska söderns infrastruktur – järnvägarna, broarna, lands- och motorvägarna – byggdes genom användandet av olika former av ofri arbetskraft, vid sidan av slaveriet; något som kommit fram i ett flertal historier om denna korsning av företagande och förslavad arbetskraft. *The Economist* anmärker rentav i en recension av en ny bok om den ofria arbetskraftens roll i den amerikanska ekonomin, ”Slaveri i en form eller annan har från början spelat en central roll i den amerikanska historien. Det är ingen överdrift att säga att fångar bidrog lika mycket som fria män och kvinnor i att etablera USA som nation.” (19)

Inte heller inskränker sig denna roll till urhistorien. Även om många och de tydligaste tecknen på söderns samhälleliga underutveckling, så som öppen segregation och laglig terror, drevs tillbaka av kampen på 1960-talet har regionens ekonomiska attraktionskraft som magnet för investeringar fortlevt. Under de senaste tjugo åren har södern blivit den huvudsakliga placeringen för utländska investeringar i USA, vilket visas av det välkända exemplet med Mercedes-Benz som förlade sina nya anläggningar till Alabama och South Carolina. En av orsakerna till varför investeringarna i södern fortsätter beskrivs i en artikelserie i *Baltimore SUN* som undersöker det förtäckta biståndet, belopp som uppgår till miljontals dollar i ett paket bestående av direkta gåvor, skattelättnader, förbättringar av infrastrukturen i delstaterna, allt för att attrahera investeringar.

Det skulle vara intressant, om än oerhört svårt, att försöka beräkna effekten av detta bistånd tillsammans med en utvecklad infrastruktur, en yrkesskicklig och läskunnig men icke-fackansluten, lågbetald arbetskraft och områdets närhet till nyckelmarknaderna och jämföra det med tredje världen-länderna ur kapitalisternas perspektiv.

Trots det faktum att alla delstater i USA levererar detta enorma bistånd under bordet till företag med litet allmänt ansvar, praktiseras inte någon annan stans denna politik med finansiellt stöd utan förpliktelser lika omfattande som i södern. (20) Förekomsten av dessa statliga gåvor visar även på de konkreta begränsningarna i dagens globaliseringsanalys. ”Papperspåståenden” om nationalstatens död fördunklar dess fortsatta existens och behovet av den väldigt traditionella och nödvändiga roll som staten spelar: den att vara en ”tjänarinna” åt det privata kapitalet genom att bistå vid den senares utveckling, dess ackumulation och följaktligen dess profiter. I en epok av ökad internationell konkurrens söker varje nationalstat fortfarande att skydda sina egna kapitalister på bekostnad av de rivaliserande utländska kapitalerna.

Jakten på billig arbetskraft och utvinnandet av mervärde har förekommit ända från början i den amerikanska kapitalismens ändlösa expansionen. Det är en process som fortgår än idag, om även under nya former. Blott vid ett fåtal fall har den hindrats eller tyglats av facket, inte ens under de påstådda ”trettio guldåren”.

Att peka på detta betyder inte att den amerikanska kapitalismen är resistent mot kriser eller mot opposition; långt därifrån. Vad som emellertid måste ifrågasättas är den bild som felaktigt skiljer en ”guldålder” för den amerikanska arbetarklassen från en ”tillbakagång”. Som vi har visat, under efterkrigstiden fram till slutet av 1970-talet, då många inom vänstern menade att den amerikanska arbetarklassen var ”förmögen” och ”mutad”, har en ständig och obeveklig

omstrukturerings försiggått under ytan. Effekterna av denna omstrukturerings kan inte begränsas till det sena 1970-talet.

11. Omstrukturera, omstrukturera

De senaste decennierna har den inhemska omstruktureringen lett till ett fortgående uppsplitande av både det vardagliga arbetets strukturer och av den traditionella klassammansättningen. Några av effekterna - återigen, var och en kan inte ses isolerat utan måste ses som ömsesidigt beroende - är:

- En ökad utsagningsgrad. Användandet av datorer och teknologi för att ytterligare rationalisera arbetet, i slutändan för att få ut mer arbete ur färre personer.
- Minskat antal anställda i den traditionella, fackföreningsanslutna tunga industrin.
- Den explosionsartade ökningen av servicesektorn som fått bränsle från inflödet av kvinnor till arbetarskaran och, nyligare, dygnet-runt-service-ekonomins expansion. Snabbköp, bekvämlighetsaffärer och mängder av andra affärer är nu öppna dygnet runt sju dagar i veckan genom det ökande användandet av skiftarbete. De olika mönstren av skift- och helgarbeten sprider sig bortom de traditionella skiftarbetsmönstren som utarbetades tidigare i sektorer som t ex sjukvården.
- Industriell tillväxt i tidigare underutvecklade delar av landet, med en minskning i andra områden, vilket följs av regionala omstruktureringar.
- Å ena sidan överarbete (inte "arbetets slut") genom ett omfattande utnyttjande av obligatoriskt övertidsarbete i vissa sektorer (tillverkningsindustrin sticker ut) och å andra sidan behovet att ha flera jobb (låg-kvalificerade jobb i synnerhet i servicesektorn)

På senare tid har hotet om att flytta industrin utomlands tillsammans med hotet om *downsizing* effektivt begränsat kampen på arbetsplatserna vilket har lett till ett stärkt klimat av rädsla och osäkerhet. Till exempel fann en studie 1996 av Cornells arbetskraftsutredare Kate Bonfenbrenner att 62 procent av tillverkningsindustrin hotade stänga sina anläggningar så snart facket startade en offensiv, oavsett om en flytt utomlands över huvudtaget var omedelbart praktisk.

I motsats till 1960-talet, då kampen oftast handlade om en större bit av den ständigt växande kakan, möts du idag av paradoxen att du överallt i USA kan höra och se bevis på än mycket mer vittspridd klasspolarisering. Dagens polarisering uttrycks genom hetare känslor som att "de rika blir rikare", tvivel på om dina barn kommer att få det bättre än din egen generation, minskat deltagande i institutioner och i valskådespelet och så vidare. Det är en sorts "negativ" klassmedvetande, då dessa mer precisa föreställningar om den amerikanska verkligheten jämfört med 1960-talet samtidigt sällskapas av mindre öppen kamp.

12. Myten om det fria kapitalet

En sådan situation kan bestå oändligt länge eller också ändras väldigt snabbt. Det är emellertid en *annan* situation som måste bemötas än den som oftast presenteras av de allmänna bilder som den traditionella vänstern målar av avindustrialiseringen och globaliseringen. Dessa analyser som genom att de misslyckas att se det längre perspektivet, undersöker det speciella eller motsägelsefulla som poppar upp, som ofta i slutändan överbetonar dessa "objektiva" faktorer "deterministiska" roll mer än kapitalisterna själva. Detta kan iaktas vid en närmare koll på de specifika fallen med exporten av inhemska arbetstillfällen utomlands. Emedan de lågteknologiska, arbetsintensiva industrierna, som en generell tendens, frekvent verkligen packar ihop och flyr till tredje världens-områden, hamnar denna omplacering ändå i slutändan antingen inom landet eller skiftas till länder som flåsar värdnationen i nacken. Detta visas mer utförligt i Chris Harmans utmärkta artikel i *International Socialism Journal* #73 (vintern 1996) som avslöjar många av de partiförsålda globaliseringssteorierna, där han utnämner denna process som "glokalisering" och inte "globalisering".

Denna "glokalisering" bekräftas även av *The Economist* som skriver, "Det finns sunda skäl varför de mer värdefulla delarna i denna nya globala kedja kommer att förbli i Amerika och Europa. I en epok där mass-"kundifierande" (*mass-customization*), det smidiga och avslappnade förhållandet som är möjligt mellan tillverkare, kunder och återförsäljare i Silicon Valley's elektroniska värld - eller Emilia-Romagnas kläd- och skovärld eller Baden-Württenbergs och Bavarrias bilbyggarvärld, ger ett nytt, unikt framsteg för de som verkar på sådana platser." (20 juni, 1998, s. 18)

Emedan det gränsöverskridande utflödet av vissa jobb obestridligen försiggår, inträffar processen ibland även omvänt, en process som får liten uppmärksamhet eller små fanfarer jämfört med jobbförlusten vid anläggningsomflyttningar utomlands. I fallet med de förra kommer ett företag att flytta produktionen utomlands så länge produktionen är arbetsintensiv för att sedan flytta tillbaka verksamheten till ursprungslandet så snart arbetsprocessen har automatiserats och kräver ökad kompetens för att kunna utföras:

"Till exempel, genom att automatisera lödandet av datorchips kan Fairchild Semiconductor Corporation göra en del av

sin chipsmontering vid sin anläggning i South Portland, Maine; chipsen hade tidigare monterats manuellt i Sydostasien” (från en artikel av Susan Walsh Sanderson som citeras i Harley Shaiken och Steve Herzenbers ”*Automation and Global Production: Automobile Engine Production i Mexico, the United States och Canada*” (1987, s. 5).

En huvudsaklig anledning till detta omvända arbetsinflöde som pågår är att ”USA historiskt sett har kunnat nå låga styckkostnader även med höga löner som ett resultat av sin höga produktivitet” (ibid, s. 4). Denna höga produktivitet utgör en viktig aspekt i förståelsen av varför investeringar i USA, trots de ”höga” löner som betalas de amerikanska arbetarna i jämförelse med deras tredje-världen-kollegor, förblir ett attraktivt alternativ. Denna process kan även iaktas i den senare tidens utvecklingen i den amerikanska textilindustrin, som av den traditionella industrin hårdast har drabbats av den gränsöverskridande migrationen. Under de senaste åren har förlusten av arbetstillfällen i textilindustrin om inte upphört så åtminstone avstannat, då högt automatiserade vävstolar, där specialutbildade arbetare nu kan sköta upp till 8 maskiner, har ersatt den gamla arbetsintensiva produktionsprocessen som tidigare var normal för industrin. Då USA är den näst största producenten av bomull i världen, efter Kina, är det fortfarande billigare och mer kostnadseffektivt, trots de urdåliga lönerna som betalas de mexikanska textilarbetarna, för textiltillverkarna att förlägga textilproduktionen nära råmaterialskällan i södern i stället för att skeppa arbetet över till Asien eller ens till Mexiko. Med introducerandet av kapitalintensiv produktionsteknik har omstruktureringen av textilindustrin lett till en ytterligare rationalisering av arbetsprocessen i industrin; en situation där mer *output* kan pressas ur färre men mer kompetenta arbetare, även i en sektor som historiskt varit känsligare än de flesta för den internationella konkurrensen.

13. Återindustrialiseringen av Mellanvästern

Även när det gäller avindustrialiseringen finns möjligheten att denna ständiga omstrukturering verkar åt båda hållen. Ett typexempel är Mellanvästern, som avindustrialiserades på 1970-talet och som återindustrialiseras på 1990-talet, sedan dagens ekonomiska villkor har visat sig föredömliga för kapitalackumulering (21).

I en beskrivning av Mellanvästern idag skriver *The Economist*, ”Amerikas en gång rostiga tillverkningshjärta, Illinois, Michigan, Wisconsin och Indiana, har omstrukturerat sig, bytt verktyg och återskapat sig som landets ekonomiska kraftstation. Dess export ökar långt snabbare än nationsgenomsnittet. Arbetslöshetsnivån på 4,4 procent är den lägsta i landet. I korthet, denna region *is booming*.” (22)

Denna utveckling beskrivs mer i detalj i en artikel med rubriken ”*Reversal of Fortune: Understanding the Midwest Recovery*” i *Economic Perspectives*, som publiceras av *the Federal Reserve Bank of Chicago*:

”Mellanvästern förlorade 2,5 procentenheter av sin andel av landets arbetstillfällen inom tillverkningsindustrin från 1977 till 1983, från i grova drag 19,5 till 17 procent. De har sedan dess återtagit 2 procentenheter och lönsamhetsgraden har accelererat under 1990-talet. Tillverkningsindustrier så som bil- och stål- har åter koncentrerats kring Mellanvästern. Till exempel hade regionen 31 bilfabriker 1996, jämfört med 27 1979. Även om nio bilfabriker stängdes i Mellanvästern mellan 1979 och 1996 öppnades 13 nya.” (23)

Varför pågår då denna återkoncentration av industrin i den tidigare avindustrialiserade Mellanvästern?

”Externa faktorer till Mellanvästerns ekonomiska omvändning inbegriper teknologiska och organisatoriska omvandlingar i bilindustrin, vilket har gynnat återkoncentrationen till nationens mittendel; det geografiska mönstret med federala försvarsutgifter; sjunkande reala energipriser, viktigt både som *input* för regionens industrier och som styrmedel för efterfrågan på dess produkter; och från mitten av 80-talet fram till helt nyligen, en sjunkande dollar, vilket har ökat den internationella konkurrenskraften för regionens företag.” (ibid, s. 6)

En senare artikel i *Economic Perspectives* (24) beskriver hur implementerandet av mager produktionsteknik bidrar till myllret av nya underleverantörer till bilindustrin:

”(det förändrade rumsliga mönstret av Fords nätverk av underleverantörer)... visar en märkbart ökad koncentration hos Fords underleverantörsbas runt Southern Michigan. Under det senaste decenniet placerades 31 procent av de nyöppnade underleverantörsanläggningarna inom 100 miles från Dearborn (mot endast 17 procent under det förra decenniet).”

En artikel i *Wall Street Journal* den 16 december 1999 visar att jobben på de i de flesta fallen icke-fackanslutna bildelstillverkningsanläggningarna har ökat med 40 000 över de senaste tio åren, samtidigt som G. Mustafa Mohatarem, GM:s chefsekonom, påstår i Oakland, Michigans *Tech News* (Michigan) den 20 mars, 2000, att ”sedan 1 januari 1994 har anställningarna i den amerikanska bilindustrin ökat med omkring 165 000”.

Centralt i dessa artiklar är att löneskalor eller fackföreningsgrad, jämfört med standarden för industrin för tjugo år sedan, inte diskuteras. Emellertid, den bild som presenterades i det senaste numret av *Collective Action Notes*, som visade friställda svarta bilarbetare som kurade ihop sig runt eldarna innan de i tysthet forslades iväg till fängelser för att bli slavarbetare, kanske kan passa dåligt säljande Bruce Springsteen album, men vilseleder bara som en bild av villkoren

i dagens Mellanvästern. Eller någon annanstans i USA.

14. *Just-In-Time*: nya bojor – eller en ny sårbarhet?

Härskarna må skapa reglerna, för att parafrasera Marx, men de gör inte det av omständigheter som de helt och hållet själva väljer. ”Arbetsgivaren köper inte en timmes passiv arbetskraft som den marxistiska modellen menar, han köper en timmes *output*, vilket kommer att variera beroende på arbetarens motstånd” (25). Därmed är det felande i bilden som hittills målats upp döljandet av den subjektiva responsen. Låt oss nu återvända till ekvationens andra del; de amerikanska arbetarnas reaktion på de nya förändringarna i arbets- och produktionsprocessen.

Sedan slutet av åttitalet har ”*just-in-time*”-produktionstekniken utgjort ett problem för många inom vänstern, vilka såg denna teknik som introducerandet av ett starkt vapen för att underminera arbetarklassens landvinningar. Men detta var bara delvis sant. Emedan ny produktionsteknik ändrar spelfältet för arbetarna och kapitalisterna, är det inte alltid till de senares fördel. Så har det varit med ”*just-in-time*” i bilindustrin och på andra ställen. Under de senaste åren har olika strejker riktat ljuset mot ”*just-in-time*”-systemets nya känslighet för strejkaktioner på ett sätt som inte fanns tidigare.

Det är inte svårt att se varför denna nya sårbarhet uppstår. Ett inventoriesystem som baseras på små lager med nödvändigt material ger arbetarna ett ökat inflytande, inte minst att stanna produktionen under en strejk. Detta erkänns sent om sider av kapitalisterna själva, som är långt mindre upp-över-öronen positiva till de positiva effekterna av *just-in-time* när väl begränsningarna i *just-in-time* drogs fram i ljuset som de gjorde för ett decennium sedan. Detta faktum noteras i en artikel i *Journal of Commerce* 10 april, 1997, som tog upp de pågående GM-strejkerne där det slogs fast att, ”Med strejker mot världens största billtillverkare som visar sig söndertrasa deras globala underleverantörskedja, kanske det är dags att ändra *just-in-time* till *just-in-case*. Biltillverkarnas underleverantörskedjor är känsliga för produktionsstopp eftersom industrin är beroende av *just-in-time*-produktion.”

15. ”*Quality of Life*”-cirklar

När ”*quality of life*” och ”*team work*”-cirklar och annan japansk *management*teknik planterades i de amerikanska bilfabrikerna för mer än ett decennium sedan, befarade vänstern, kanske inte utan grund, att denna nya teknik var ett listigt drag att inkorporera arbetarna i en ökande produktion. Men två av de få undersökningarna som bygger på en verklig kontakt med arbetarna, visar en annan bild; en bild där arbetarna inte försonas med eller invaggas i ett ”falskt medvetande” lika mycket som många trodde.

I ”*Farewell To The Factory*” studerade Ruth Milkman tusentals bilarbetare vid en GM-anläggning i New Jersey, som i slutet av 80-talet hade gått med på en ”*buy-out*” hellre än att fortsätta arbetet vid monteringsbanan. Antalet arbetare som valde denna ”*buy-out*” var långt större vid denna anläggning än vid andra, ett faktum Milkman relaterar till den barrackliknande atmosfär och de hårda fängelseliknande villkoren vid monteringsbanan.

Av dessa arbetare – nära 1/3 av anläggningens totala arbetsstyrka – ångrade få, åratal efter att de blivit utköpta, att de hade lämnat GM. Denna frånvaro av nostalgi över monteringsbanan var anmärkningsvärt samstämmig, en generell attityd som uttrycktes både av de som hade lyckats efter sin GM-tid och de som hade ”ramlat igenom” systemet. Även om arbetarna i den senare kategorin ångrade förlusten av förmånerna och sin höga timlön, uttryckte få av dem några betänkligheter över att ha lämnat fabriksarbetet bakom sig.

Under de följande åren efter *buy-out*:en gjorde Milkman omfattande intervjuer med de arbetare som arbetade kvar vid GM:s Lindenanläggning, där ”*team management*” hade introducerats undertiden.

Vad hon upptäckte var att ”*teamwork*”-andan, långt från att ha inkorporerat arbetarna i ett harmoniskt *management*-kontrollerat försök att öka arbetets *output*, istället utvecklats till en daglig stridsform som användes till att kritisera ledningen för att de inte levde upp till de munviga och meningslösa klichéerna om att värdesätta det individuella deltagandet. Bilarbetarna accepterade *teamwork circle*-produktionstekniken, inte utav något ”falskt medvetande” om sina ”verkliga” intressen, utan därför att den gamla verkstadsgolvsregimen var så hatad att inget kunde bli värre.

Enligt Milkman ökade, snarare än minskade, i själva verket missnöjet efter att lagkoncepts-produktionen introducerats. Milkman citerar ur en studie från en fabriksstängning i Wisconsin där, till författarens överraskning, få arbetare uttryckte någon beklagan över att fabriken stängdes, trots den påtagliga ekonomiska påverkan som stängningen utövade på det omgivande samhället (26). Liksom GM-arbetarna i New Jersey, vilka avskydde det dåvarande arbetsförhållandena som rådde i bilindustrin, jämrade sig få av arbetarna vid Kenosha-anläggningen över att de sparkats ut.

Milkmans upptäckt ekar av Laurie Graham (27), som arbetade vid en Subaru-Isuzu-anläggning i Indiana och som i och med det befann sig i en gynnsam position att knäcka ”det dolda meddelandet” där. Isuzu, en japansk ”omplantering” (*transplant*), introducerade den mest avancerade japanska *management* tekniken – kaizen (ständig förbättring), vid denna Indiana-anläggning.

Men, vad Graham i själva verket pekade på var, att medan hennes arbetskamrater klagade på ytan, gjorde de också motstånd på ett flertal både dolda och öppna sätt, inberäknat en vägran att delta i företagets ”*team spirit building*”-utflykter, och att de individuellt manipulerade reglerna för att gynna sig själva, och organiserade även tillfälligtvis

samordnade kollektiva aktioner för att minska tempot vid arbetet vid monteringsbanan. Graham anmärker att 70 procent av hennes arbetskamrater såg på *teamwork* som en metod att få arbetarna att arbeta hårdare. Vad Graham observerade medan hon arbetade vid anläggningen var, liksom Milkman, i slutändan mer ilska gentemot ledningen efter att ”*quality of life*” introducerats, inte mindre. (28)

Detta förkastande av lagkonceptet och *quality of life*-cirklarna bekräftas även av senare exempel där dessa koncept i tysthet har lämnats efter den initiala managementfanfaren (29):

- Vid UPS har ett lagkonceptsprogram som sattes igång 1995 övergivits på begäran av UPS-arbetarna. Som en UPS-arbetare slog fast, ”Att arbeta utan ledning lät lockande. Men, när du väl såg det, blev det klart som korvspad – de var inte intresserade av att ge oss kontroll över någonting annat”.

- Grundaren av Bolivar-projektet vid Harman Automotive Inc, en gång hyllat som ett av de mer innovativa ”*quality of life*”-projekten i USA, dödförklarade sitt projekt.

- Vid Saturn ökade antalet anställda som röstade för att avbryta ”delaktighets”-programmen från 13 till 34 procent på bara några få år, vilket föranledde en facklig supporter av konceptet att deklarerat att ”projektets dagar är räknade”.

16. Ny teknologi; gamla arbetsförhållanden

Möjligheten att se igenom *management* flosklerna om den ”minskande” tillverkningssektorn begränsas inte heller, vilket noteras av *Washington POST* i en artikel nyligen (30) som undersöker Amazon, den stora internet-baserade bokförsäljaren och en av stommarna i den Nya Ekonomin, där teknologin anses garantera en splitterty framtid av samarbetspartners som går bortom det gamla motsatsförhållandet arbetare-ledning. Artikeln i *The POST* observerar att ”... en pågående verklighet stöttar sekelslutets yra. Snabbhetslöftet vilar fortfarande tungt på mekaniskt arbetande anställda, män och kvinnor som spenderar sina dagar och nätter med att paketera böcker vid Amazons distributionscentraler, och med att svara på e-mail när en kund har glömt sitt lösenord... de flesta jobb som har skapats i den Nya Ekonomin är lågbetalda, lågkompetenta och monotona.”

En arbetare, som skriver om sina erfarenheter i en artikel för en alternativ veckotidning i Seattle med rubriken ”*How I escaped the Amazon cult*”, beskriver arbetet vid Amazon på följande vis: ”... vi utförde i grund och botten ett drönararbete och hade människor flåsandes i nacken hela tiden ... den enda skillnaden var att många av arbetsledarna hade piercage öron och skinnkläder.” De fabriksliknande villkoren ledde till att en grupp arbetare, som kallade sig *The Washington Alliance of Technology Workers (WASH TECH)*, organiserade sig på Amazon. Och än en gång, en förändring av teknologin och produktionstekniken genererar en gammal reaktion. En reaktion som utpekats som akterseglad och som en besegrad relik från förr.

17. Mikro-nivåns byråkratiska börda

En värdering av nivån på missnöjet på arbetsplatserna kan även urskiljas genom att se på frågan från motsatt sidan: om de amerikanska arbetarna är så ointetgjorda och demoraliserade, varför anstränger man sig då så mycket, till enorma kostnader för kapitalisterna, att övervaka och styra arbetarna idag?

För att återvända till Doug Henwoods observation: kan det vara så att de amerikanska arbetarna är svårare att styra?

Den sene Timothy Mason skrev en gång i *History Workshop* och pekade på det häpnadsväckande antal artiklar, allt som allt över 50 000, som insamlats av *Committee of Industrial Relations Librarians* i ämnet industrirelationer och *scientific management* bara under den direkta efterkrigsperioden. Mason anmärker att, ”bibliografierna är ett iögonfallande testament över den våldsamma, obevekliga och omfattande ansträngning som ledningen har utfört i USA för att suga upp och göra den amerikanska industriarbetarklassen samarbetsvillig.” Detta var inte heller en specifik utveckling för efterkrigstidens arbete-kapital-kompromiss; så långt tillbaka som på 1930-talet observerade Gramsci att ”de undersökningar som genomfördes av industrialisterna över arbetarnas privatliv och den övervakningsservice som skapades av en del företag för att kontrollera arbetarnas ”moral” är nödvändiga för de nya arbetsmetoderna.” När vi talar om arbetsköparna som drar nytta både av en ökad rationalisering och alkoholförbud, slog Gramsci fast att, ”ett framvingat urval kommer ofrånkomligen att inträffa; en del av den äldre arbetarklassen kommer att utplånas obarmhärtigt från arbetets värld”, ett kusligt förutseende av dagens vittspridda användande av drogtestar i USA för att sälla de ”duktiga”, produktiva arbetarna från de ”dåliga”, improduktiva.

Även om det inte är lika populärt längre i vänsterkretsar att undersöka sådana frågeställningar, som det var för knappt 20 år sedan, kunde det vara värt att återge den aktuella litteraturen om industrirelationerna och se hur dagens *management*-teknik jämför sig med den gamla, både kvalitativt och kvantitativt. Om något, vore det rimligt att anta, med framväxten av ”*human relations*” som en särskild disciplin, att försöken att kontrollera och manipulera arbetarnas beteende på jobbet har ökat och inte minskat, inte bara bland industriarbetarna utan även bland servicearbetarna.

I frånvaron av en mer omfattande analys, passerar ett svar i David Gordons artikel ”*Underpaid Workers, Bloated Corporations*”, vilken senare utökades till en hel bok (31). Enligt Gordon är en i det stora hela icke erkänd orsak till den ökande lönestagnationen i USA under senare tid, en trend som är unik för USA jämfört med andra i-länder, den stora

diskrepansen i förhållandet mellan övervakningspersonalen/arbetsledarna och arbetarna. Med data från Internationella arbetarorganisationen (ILO) betecknar Gordon detta fenomen ”den byråkratiska bördan” och lyfter fram den ”massiva omfattningen av och kostnaden för den styrande och övervakande apparaten” i de privata amerikanska bolagen. Trots rädslan för *downsizing* ökade denna mellancheffs sektors procentandel av arbetsstyrkan från 12,6 procent 1989 till 13,6 procent 1985. Gordon slår fast att ”nedpressandet av lönerna och den byråkratiska bördan är intimt sammanbundna, att det ena starkt bidrar till det andra”, och citerar en studie som pekar på att lönestagnationen/-frysningen deklarerats både i de sektorer av ekonomin som inte är utsatta för den globala konkurrensen och i de sektorer som är utsatta för den, och ger ännu ett exempel där en överbetoning av globaliseringen oftast döljer mer än den avslöjar. (32)

Under de senaste två decennierna har få nyanställningar förekommit i den traditionella industrisektorn. Men under det närmsta decenniet kommer tusentals arbetare som anställdes i den stora anställningsboomen i slutet av 1960-talet och början av 1970-talet att gå i pension och ett inflöde av nya arbetare kommer att ersätta dem. Även om de jobb denna senare grupp kommer att fylla kommer att vara kraftigt reducerade och kräva högre kompetens än den föregående generationens.

Hur kommer dessa yngre arbetare att reagera på de villkor de ställs inför i alltmer datoriserade fabriker? Det är det svårt att förutse. Men en artikel som tittar på det nuvarande generationsgapet mellan nya och gamla arbetare i tillverkningsindustrin (33), visar att de yngre ur arbetarklassen brister i tillgivenhet till både arbetet och arbetsgivaren och som ett resultat av detta visar mindre identifikation med och stolthet i att vara ”en arbetare” än föregående generation gjorde. Detta särskiljande av ens inkomställa och ens identitet kan få långtgående konsekvenser.

Kanske även i detta perspektiv, kommer en verklig arbetsvägran att komma. Som Marx skrev för mer än hundra år sedan i första volymen av *Kapitalet*, ”... ingen annanstans är människorna så likgiltiga inför sitt arbete som i USA, ingenstans är folk så medvetna om att deras arbetskraft alltid producerar samma produkt, pengar, och ingen annanstans utför de de mest skilda arbeten med samma nonchalans.” (34)

18. Avmystifiering av fängelsearbetet

”Visa mig en intern som ser på TV hela dagarna och jag visar dig en farlig intern”

- en Maryland Correctional-representant

I diskussionen om fängelsearbetet i radikala skrifter kryddas artiklarna med fraser som ”slavarbetskraft”, ”det fängelseindustriella komplexet”. Bilden som frambesvärjs är, ibland medvetet, ibland inte, en situation liknande ett nazistiskt arbetslägersystem.

Denna analys missar poängen grovt. Faktum är att för tillfället används fängelsearbetet ofta som ett kontrollinstrument av belöning och bestraffning, med den garanterade rätten att arbeta som ett ”privilegium” vid ”gott” uppförande samtidigt som arbetet dras in om man inte ”spelar efter reglerna”. *Långt ifrån att vara något slags nazistiskt arbetslägersystem, är fängelsearbetets roll, om än underordnad, bona fide att verka som ett kontrollmedel i fängelseadministrationens händer för att desarmera potentiella oroligheter*, vilket en artikel om fängelsearbetet i *Wall Street Journal* indirekt erkände nyligen när den slog fast att, ”vakternas åsikt är att sysselsatta fångar är lättare att styra.” (35) Det samma kan läsas i en *Covert Action* artikel om fängelsearbetet, att arbetsschemana i fängelserna fyller ”behovet av att påtvinga disciplin och kontroll över en allt större och allt mer bångstyrig fängelsebefolkning.” (36)

Det är inte svårt att se varför fängelsearbetet spelar denna roll. Interner som upplever långtråkigheten och en nästan total brist på meningsfulla aktiviteter, som ett resultat av nedskärningar på utbildnings- och rekreationsprogrammen, är mer benägna att bli inblandade i gängaktiviteter och andra former av ”bråkigheter”, som skadar fängelsets ”lugnande” funktion, än de interner som är utmattade efter en dags arbete.

Även internerna bedömer denna situation på precis samma sätt, om än från motsatta sidan, då ingen intern, med rätta, bryr sig speciellt mycket om de problem som fängelseadministrationen stöter på när de ska styra dem. Av denna mer noggranna bedömning av den institutionella maktbalansen följer, att de använder rätten att arbeta som ett medel att komma undan det förlamande långtråkiga i att vara inlåst i sin cell större delen av dagen, vilket förklarar varför en indragning av rätten att arbeta används som en straffmetod av myndigheterna för att tvinga fram disciplin på korrektionsanstalterna. Denna koppling mellan ”rätten att arbeta” och anpassningen till fängelsereglerna bekräftas även i en artikel som beskriver hur textiltillverkningen vid Eastern Oregon Correctional Institution i Pendleton, som tillverkar jeans som marknadsförs under namnet ”Prison Blues”, fungerar. En artikel som beskriver Pendleton-verkstan – en av de äldsta och mest etablerade fängelseindustrierna som ofta nämns i rapporter över tillväxten av fängelsebaserade industrier – lyfter fram att ”internerna måste ha klarat 90 sammanhängande dagar av gott uppförande för att få arbeta.” (37)

Det finns även några få, men inte alls okända situationer där fångarna kräver rätten att arbeta. Till exempel anhöll en grupp kvinnliga interner vid Jessup Women’s Correctional Facility på eget initiativ hos Maryland State AIDS Administration att få sätta ihop kondompaket; de såg inte detta bara som ett sätt att fördriva tiden utan som ett sätt att ”ge något tillbaka till samhället”. En artikel som beskriver detta projekt lyfter fram att, ”arbetarna arbetar 13 timmar per dag och trots att de bara får \$120 per månad, är moralen hög. De tror på vikten av sitt uppdrag. Och bortsett från det, kostar det på att sitta i en fängelsecell hela dagarna”. (38)

Utan tvekan är detta en form att själv-utsugning, då kvinnorna utför ett samhällligt nödvändigt arbete i stort sett utan någon ersättning; en situation som inte skulle existera om de inte varit inlåsta under inhumana och överbefolkade förhållanden. Men det är långt ifrån bilden av nazisternas ”slav”arbetsläger Dachau eller ”Arbeit macht Frei”.

Det finns undantag från denna generella regel, så som användandet av kedjefångar i flertalet delstater i södern, men kedjefångarna har tagits fram huvudsakligen som ett brutalt sätt att tillfredsställa ett uppfattat allmänhetens krav på synliga straff för brottslingarna. Ett ändlöst stenbrytande vid vägkanten tillfredställer inte i någon högre mening kapitalackumuleringen. Istället ger kedjefångarna fångindustrin ett kostnadsfritt självuppfyllande spektakel som visar hur fångelserna sätter ”hårt mot hårt” gentemot de kriminella; ett spektakel som utgör ett synbart bevis på en aktivitet som vanligtvis döljs för allmänhetens insyn bakom murarna; en aktivitet som sedan kan anföras som stöd för fångelseindustrins sug efter ökade budgetar.

Fängelseindustrins begränsade roll

En annan indikation på den begränsade roll som den privata industrin spelar för fångelsearbetsystemet kan fås om man tar en titt på de faktiska siffrorna. Av grovt räknat en och en halv miljoner människor som är inspärrade, är totalt 80 000 anställda i olika typer av fångelseindustrier. Denna siffra är vilseledande eftersom den offentliga sektorn (inklusive fångelsearbetet självt) förblir den största arbetsgivaren av den internerade arbetskraften, och förkrymper med bred marginal den privata sektorn. I Maryland, till exempel, arbetar majoriteten av de 22 600 arbetande internerna inom fångelsearbetet med att städa golv, bemanna köken etc., och endast 1 300 är anställda i ”statliga industrier” (*”State-Use industries”*), en kategori som innefattar all produktion för en begränsad sektor bestående av *non-profit* grupper och myndighetskontor. (39)

Den privata sektorns investeringar syns knappt i dessa siffror. Enligt *Village Voice* har the Prison Industry Enchantment Program (PIE) som sattes upp av kongressen 1984 för att stimulera den privata sektorns inblandning i fångelseindustrin endast haft en ”blygsam framgång”. (40) Tolv år senare har endast 25 delstater lyckats locka den privata industrin till fångelserna – och en majoritet av dessa företag som har etablerat fångelseverkstäder var små lokala företag som hade vänt sig till fångelserna som en sista utväg att få tag på arbetskraft. Som direktören på ett litet Maryland företag, ett av få företag i delstaten som etablerat en fångelsebaserad verksamhet, beskrev sitt syfte med att sätta upp en verkstad i ett fångelse, ”det har nästintill blivit omöjligt att attrahera och anställa kvalificerade människor (utanför murarna).” (41) Med mer än en fjärdedel okvalificerade jobb på den amerikanska arbetsmarknaden, med en 100 procentig omsättning av folk per år, kan fångelserna vara en av de få platser där en stabil arbetsstyrka kan rekryteras. Med andra ord, fångelsearbetet måste ses i sitt specifika sammanhang i dagens amerikanska ekonomi; som en källa av arbetare som motvilligt används av arbetsgivarna, vilka är desperata efter nya arbetskraftskällor för att få bukt med dagens brist på arbetskraft.

Och vidare, varför, även med en allvarlig brist på arbetskraft utanför murarna, är fångelsearbetet så underutnyttjat, om fångelserna nu erbjuder en pool med billig, fångslad ”slav”-arbetskraft i ett växande Gulag-liknande ”fångelse-industriellt komplex”, som vänstermytologin får det till? Just för att, som *Village Voice*-artikeln tidigare kort och koncist visade, ”Fångelsearbetet är helt enkelt inget pangköp.” Orsakerna är inte svåra att begripa: ”(fångarna) måste övervakas intimt och fångvaktarna måste ständigt räkna dem och hålla koll på verktygen – vilket ofta slösar bort produktionstid.” Vidare kan produktionen inne på fångelserna bli avbruten av advokat- eller familjesök, liksom inlåsningskrav eller protester – alla faktorer som vanligtvis inte inträffar vid din ordningsamma och rutinmässiga anläggning utanför murarna. Dessa dagliga institutionella avbrott, inbyggda i institutionslivet självt, bidrar till det ytterst oprofitabla i fångelsearbetet. Vilket är ännu en anledning till varför majoriteten av fångarbetarna fortfarande används till institutionens egna arbetsuppgifter såsom sanitets- och köksarbete. Sådana jobb kan lättare klara ofta förekommande avbrott då arbetsuppgiften inte kräver en vidmakthållen, ständig *out-put* för att kunna genomföras.

Är det inte troligt att även interner försöker hålla tillbaka sin *out-put* precis som arbetarna utanför murarna? Om du har rört dig i fångkulturen vet du att det inte finns något *mindre* kontrollerat än ett amerikanskt fångelse. I det perspektivet förlorar allt tal om ”vardagens gerillakrig” sina eventuella litterära bibetydelser som begreppet må ha, och blir en helt och hållet bokstavlig beskrivning av hur saker och ting verkligen ligger till.

En överskattning av fångelsearbetets betydelse, vilket görs på samma sätt som samma människor gör med sina Gulag-argument om fångelsearbetet, pekar på några fel man gör med den amerikanska statens vanliga funktioner, när man utropar den som en nära förestående ”fascism”, vilket förringar den verkliga situationen: det pågående fångslandet och kriminaliserandet av hela skikt av svarta och latinamerikanska ungdomar. Vidare är denna kriminalisering inte någon misstagets policy för den amerikanska staten, utan är nära förbunden med den explosiva framväxten av drogekonomin. Framväxandet av drogekonomin är en ny sorts arbetsmarknadssegmentering, som också i viss mån kan förklara varför välfärdsreformen inte har förverkligats till AFDC-familjernas fall *en masse* genom skyddsnetet som många förutsade. Från Tennessee till Baltimores innerstad, har drogmarknaden blivit den huvudsakliga försörjaren som en sista tillflykt, med långt mer lukrativa löner än de i den lagliga sektorn. Som en mikro-nivåstudie av drogekonomin i East Harlem visade, var lönerna i snitt \$30 i timmen även om arbetstiden var oregelbunden och risken för dödsfall på arbetsplatsen tämligen hög. Analyserandet av drogekonomin betydelse för och förhållande till den amerikanska kapitalismens expansion idag är ett ämne vars yta man ännu bara har skrapat på.

Ytterligare en kommentar måste göras om dagens villkor på de amerikanska fängelserna. En artikel i *The Nation* nyligen pekar på att enligt *Bureau of Correction's* (BOC) egna siffror har det, sedan mitten av 90-talet, förekommit fler oroligheter på fängelserna än någonsin sedan 1970-talet. 1995 förekom i hemlighet samordnade kravaller vid fyra geografiskt spridda federala fängelser, i protest mot straffsätserna för drogbrott, och BOC menade att det var "den allvarligaste nationsöverspännande störningsperioden" i dess historia. Samtidigt erkände BOC att de helt och hållet var omedvetna om vad som utlöste kravallerna, vilket visar på ännu ett exempel på möjligheten av "dolda tecken" som florerar utan insyn från, vad som skulle vara, kontrollanterna, eftersom en planering i förväg helt klart var nödvändig och att troligen tusentals interner var medvetna om dessa tecken utan att vakterna någonsin var det.

Mer nyligen, har vi exemplet med millenium-strejken i januari 2000 vid New York State Correctional System över minskningen av antalet villkorliga frigivningar. Det var en strejkaktion som tvingade administrationen att låsa in fångarna över hela staten i två veckor. Vad som har ändrats är inte kampnivån eller konflikten på fängelserna sedan Atticas dagar, utan medias intresse för dessa händelser. (Den ständiga möjligheten för oroligheter förstärker bilden av fängelsearbetet som ett kontrollmedel för att förebygga ett utbrott.)

Inte heller är ett övervärderande av de totalöverblickande kontroll- och repressionskrafterna sammanlänkat med analyserna av villkoren inne på fängelserna. En sådan analys förnekar det besvärliga faktum att i hälften av fallen misslyckas denna kontrollapparat att fungera som den är ämnad.

Ett fall av detta är användandet av övervakningskameror inne i Baltimore, som är en av de städer där spridningen av sådana kameror är mest utstuderad i USA. Detta kompakta nät av övervakning, så imponerande på pappret, kunde inte hindra att halvtons smidesjärnsdörrar lirkades loss på domstolsbyggnaderna som låg vid en av de tyngst trafikerade korsningarna i Baltimore.

Inte heller hindrade förekomsten av kameror i någon utsträckning den dåvarande borgmästaren i Baltimore, Kurt Schmokes akuta förnedring, då en TV-bil utsattes för inbrott mitt på ljusan dag medan borgmästaren ledde runt TV-teamet nere i Baltimore centrum och skröt om "succén" med dessa kameror som förebyggde brott i centrumets affärsdistrikt (42).

Påståenden om det effektiva med denna taktik kan bara få sin giltighet om du har en bakre linje av brott som begåtts och därmed kan avgöra om antalet brott har ökat eller minskat. Men då de flesta egendomsbrott aldrig rapporteras – enligt en uppskattning av American Bar Association ligger nivån på anmälningar av de "allvarligare brotten" så högt som 91 procent och en annan studie över narkomanbrott visar att narkomaner bara grips för "omkring en procent" av de brott de begår – är det svårt, om inte omöjligt, för någon att objektivt kunna avgöra effektiviteten hos sådana motåtgärder. Särskilt som, i Baltimores fall, det nyligen kom fram att brottsstatistiken hade manipulerats i politiska syften för att visa en brottsnivå 30 procent lägre än vad den i verkligheten var. (43)

19. Dolda kravaller...

Som vi såg tidigare, kan det som ibland ser ut om icke-politiska händelser bara vara ytan på ett resultat av ett missnöje som byggts upp bakom ridåerna och, som ett resultat av det, kan få en omfattande politisk betydelse. Utan formella organisationer som hänger med eller skapas i konflikten eller några officiella paroller eller kravlistor som reses av deltagarna.

Ett talande exempel är 1992 års Chicago Bulls Riots, som beskrivs i en artikel av sociologen Michael J. Rosenfeld i novembernumret av *Social Problems* 1997 ("*Celebration, Politics, Selective Looting and Riots: A Micro Level Study of the Bulls Riot of 1992 in Chicago*"). Här var en situation som utifrån såg ut som om den inte hade några politiska referenser överhuvudtaget. När Chicago Bulls basketlag vann *the National Basketball Association Championship*, utbröt massiva kravaller och plundringståg svepte över större delen av staden. Detta spridda kaos hade två sidor. En aspekt, som media speciellt fokuserade på, var de företrädesvis vita fans som kravallade i det centrala bardistriktet. Men samtidigt pågick en annan sida av kravallerna sida vid sida med de första, men som hade en annan signifikans och ett annat ursprung. Över hela South Side och West Side-ghettona plundrades hundratals butiker, mer än tusen människor arresterades och nära hundra poliser skadades. Även om tidigare finalsegrar för *Bulls* hade lett till stökiga konfrontationer, orsakade kravallerna 1992 mer skada och var mer utdragna än alla föregående firanden.

Som Rosenfeld argumenterar, svarade *Bulls*-kravallerna mot ett ackumulerat, underbyggt "politiskt, ekonomiskt och rasmässigt missnöje", och kopplar vidare kravallerna till ett flertal, sedan länge pågående orsaker snarare än till en utlösande orsak. Två av dessa utlösande händelser var, för det första den största nedskärningen av socialbidragen (*welfare benefits*) i hela Illinois historia, som genomfördes i april 1992 och några veckor senare följdes av den andra, reaktionerna i ghetto-områdena i Chicagos innerstad på den friande domen vid Rodney King-rättegången i maj. Även om Chicagotidningarna, med det anmärkningsvärda undantaget av den svart-ägda *Chicago Defender*, snabbt benämnde plundringarna som "etniska" (*inter-ethnic*) konflikter, eftersom majoriteten av de plundrade butikerna ägdes av koreaner och araber, visar Rosenfeld att bara en viss typ av affärer utsattes (sprit- och mataffärer) – och dessa butiker plundrades oavsett ägarnas etnicitet.

I andra fall är det lättare att se sambandet mellan sporthändelser och protester efter ett långvarigt missnöje. Till exempel tog stora folkmassor över Teherans gator för några år sedan, efter att ett iranskt fotbollslag hade vunnit en världsmatch mot USA, och vände vad som på ytan var ett sportsligt firande till en knappt förklädd demonstration mot

den sittande regimen, vilken muntligen hade ogillat fotbollen som ett exempel på ”en skadlig västerländsk influens”. Det samma i de portugisiska kolonierna i Afrika, som en historiker påpekar, ”Efter 2:a världskriget organiserade sig afrikanerna i officiellt erkända sportföreningar, genom vilka protesterna och missnöjet fortgick.” (Medan denna text höll på att avslutas, kunde *TIME Magazine* notera när de beskrev kravallerna som bröt ut i Los Angeles efter *Lakers* vinst i mitten av juni, ”att när samma folkmassa började kasta skräp på limousinerna som körde de som var tillräckligt privilegierade för att kunna ha varit med inne i hallen, började det anta en klassdimension – *insiders* mot *outsiders* speglade stadens vidare sociala uppdelning.”

20. Diffust motstånd

Så kallade atomiserade individuella aktioner som verkar vara personligt agerande kan vara ett uttryck för en kollektiv process. Ett användbart exempel i USA kan ses i en artikel i *Washington POST* (8 februari, 1999), ”*In Jury Rooms, A Form of Civil Protest Grows*”. Artikeln i *the POST* noterar, efter att ha påpekat att ”i rättegångssalar över hela landet tar en nivå av jury-aktivism form utan tidigare motstycke, som antänts av en rörelse av människor som har vänt ryggen åt de bevis de hör vid rättegångarna och i stället använder jurybåset som en fräck form av civil protest”... ”i alla dessa fall görs jurybåset till en träffpunkt för att anmäla sin åsiktsavvikelse, kraftfullare än en röst i valet och effektivare för att nå konkreta tillfredställande resultat.”

Denna form av negativ protest, som uttrycks genom att juryn vägrar döma en målsägare, hör ihop med en förtroendekris mot hur de rättsliga institutionerna fungerar och en ökande misstro mot åklagare och domare. En åsikt som framförs i *National Law Journal*.

21. Vad då göra?

Anledningen till att i denna artikel diskutera något som kan verka vara fragmentiserade, knappt synbara händelser är inte för att antaga att två saker pågår. Den ena är föresatsen att ge ett intryck av att någon slags ”dold klasskamp” pågår i USA utanför blickfånget, som bara kan urskiljas om man ersätter det traditionella perspektivet med ett mikro-perspektiv. Detta skulle leda till ett enormt överdrivande, som inte är mindre vilseledande än det totala förnekandet av att något antagonistiskt över huvudtaget pågår i det amerikanska samhället.

Det vore lika vilseledande att säga att den nuvarande perioden generellt sett inte är defensiv för de amerikanska arbetarna. Det har skett en total tillbakagång för ”organisations”-strejken; alltså den typ av strejk som söker utmana ledningens kontroll över arbetet och arbetsprocessen till skillnad från blott ett mer eller mindre kohandlande över bättre löner: den typ av strejk som George Sorel, trots sin produktivism och moralism, refererade till som ett producentmedvetande i motsats till ett konsumentmedvetande, ett medvetande som skapades av att ”ta och genomföra” i stället för att ”fråga och vänta”. Att emellertid säga att den amerikanska arbetarklassen är på defensiven är, om än sant så, inte speciellt djupsinnigt. Vad som måste vara öppet för en kritisk analys är inte bara hur dystra dagens utsikter är, utan även en hälsosam skepsis gentemot den de påstådda ”objektiva” faktorernas ödesbestämda roll, som ”globaliseringen”, ”avindustrialiseringen” eller en sjunkande fackföreningsgrad osv. Faktorer som används som en vänsterns version av TINA (*There Is No Alternative*), som Daniel Singer talade om i ”*Monthly Review*” för flera år sedan angående globaliseringsfallet. Denna stenhårda skepsis mot den konservativa vänsterns (44) konventionella visdom måste föras vidare till det anknytande men mer positiva arbetet med att göra den frihetliga socialistiska, ultravänsteristiska, socialism-underifrån, autonoma, klasskampsanarkistiska analysen (beteckningarna är av underordnad betydelse och i det stora hela meningslösa, även om sammanhanget inte är det) relevant för dagens förhållanden: kapitalismens evolution idag, med de därpå följande förändringarna i systemet och i klasskampen.

När man trevar efter denna utvecklingstendens i all sin ofrånkomliga komplexitet och motsägelsefullhet, dess dolda trådar liksom dess uppenbara kopplingar, möter man många fallgropar och vägspärrar. Man måste söka undvika följande medvetna och omedvetna snaror:

1. Den lilla sektens attityd som drar en slags Maginotlinje. (45)
 2. Klagosången från de akademiska kretsar som har memorerat varje fotnot i *Kapitalet* – men som inte har en aning om vad som pågår i huvudet på den minimiavlönade arbetaren som städar deras kontor.
 3. Frestelsen att se tillbaka och dväljas över gamla historiska saligheter (Ryssland 1917, Tyskland 1921, Barcelona 1936) för att kompensera sig mot den ofördelaktiga nutiden. Vi lever inte i någon av dessa perioder. Vi lever inte heller i 1968. Istället behöver vi se utåt och framåt, ”för att varken skratta eller gråta, men förstå”.
- Några små förslag kan hjälpa oss att ta denna nödvändiga process ett steg längre:

* Använda 1970-talsepokens autonoma ”arbetarundersökningar” (”*Workers’ Inquiry*”), som baserades på en enkät som Marx utvecklade, och applicera denna metod så mycket som möjligt på det sociala livets olika aspekter i USA (och naturligtvis i andra länder). Förslaget på en undersökning av *call-centers*, av den tyska gruppen *Kolinko* i detta nummer av *Collective Action Notes*, är ett konstruktivt exempel på hur närmandet av en sådan klassanalys kan appliceras. Vidare är ”arbetarundersökningarna” en taktik som kan flyttas över till andra områden också (välfärdsreformen, de svarta

samhällena), som främjar utbytet av information, lokalt, nationell och internationellt om kampen och de sociala och ekonomiska villkoren. Naturligtvis är detta inte ett avfärdande av de tekniska och politiska problem man oundvikligen springer på, problem som uppstår i hur man sammanställer ”fakta” så att de inte hänger isolerade och avskilda från det större sammanhanget till svårigheterna med att sprida diskussionerna. Men det är en underordnad fråga.

* Vad som behövs är möjligheten av en tidning, eller ännu hellre en serie lokala nyhetsbrev, som strävar efter att reflektera över och sprida informationen om den pågående vardagskampen i det lilla. Vänstertidningar är alltid fyllda med artiklar om vad facket gör och inte gör men inget om vardagskampen, som avfärdas som antingen trivial eller inte ens är värd att nämna. På 1930-talet kritiserade Trotskij skarpt det amerikanska socialistiska arbetarpartiets tidning ”*The Militant*”, för att de inte reflekterade över hur arbetarna drack, slogs mot polisen etc., utan istället fokuserade på att nå det ”avancerade” skiktet. Dessa arbetare ansågs ha en högre nivå av politisk förståelse än vanliga icke-politiska arbetare. Med dessa kriterier är inte någon trotskistgrupps tidning över huvud taget idag speciellt ”trotskistisk”. I USA har utgivandet av denna typ av nyhetsbrev, som talar öppet om arbetets ”vardag” och som sprider information och reflektioner över det med ett tillgängligt, om än inte nedlåtande, språk, knappast förekommit, kanske bara vid ett tillfälle av *Facing Reality*-gruppen i Detroit med sin idé om ”*the full fountain pen*”.

* Av de två punkterna följer, vad kan göras för att uppmuntra framväxten av informella nätverk, löst organiserade kring detta uppmärksammande av ”vardags” kampen? Om det är sant som *the Sojourner Truth Organization* skrev för årtal sedan, att det dagliga gnället från arbetarnas sida över ”diskrimineringen, ledan, chefernas dumhet och okänslighet, det meningslösa i deras liv, det aldrig upphörande skramlandet efter pengar och säkerhet som förgiftar förhållandet till andra människor” är potentiella ”byggstenar”, hur kan en organisationsform utvecklas som reproducerar, förstärker och utökar den existerande kritiken snarare än att hämma den? Om än dämpat, pågår denna kritik, denna önskan om ett annat liv och ett annat samhälle än det nuvarande som ett ”dolt budskap” och inte som en regel för de officiella organisationernas agerande. Denna kritik understryker de känsliga punkterna (46), flyter fram på arbetsplatserna, samhällena, gatuhörnen och barerna. Vad Reich hänvisade till för mer än 75 år sedan som ett behov av att ge uttryck för det politiska i vardagslivet på dansgolv, daghem och trottoarer är fortfarande korrekt, och *kan* utökas till Mc Donald’s och förörternas shoppingcentra.

I Baltimore förekommer ett koncept med ”*work resistance*”-grupper som diskuterar små men konkreta sätt att sammankoppla folks olika arbetsområden, allt från byggen till *printing* och data, för att dela med sig av lyckade taktiker (eller för att utveckla dem) för att minska utsagningsgraden här och nu, speciellt i situationer då organiserandet av en fackförening antingen är oönskat eller opraktiskt (läs: på majoriteten av de amerikanska arbetsplatserna). Hittills håller idén på att utvecklas och har inte lett till något fast. Men det är åtminstone en potentiellt produktiv grund för en annan typ av praxis; en praxis som rör sig bort från och bortom dagens återvändsgränd för den existerande ”revolutionära miljön”.

juli 2000

Fotnoter

* Även om artikeln handlar mer om kampen än om ekonomin, kan ”det ömtåliga välståndets” del av ekvationen iaktas i sådana faktorer som höga skuldnivåer, ett ökat beroende av utländskt kapital och labila konsumentinkomster; sprickor i den så kallade Nya Ekonomins byggnad.

1. Mycket av den exklusiva ekonomiska makro-nivå analysen så populär i vänsterakademien skalar bort den vitala kopplingen till det mänskliga handlandet, och hamnar oroväckande nära en simpel förtröstan eller till och med ett religiöst diskuterande om vändorna inför kapitalismens intrikata funktionsduglighet. Teorin blir då ett smalt fält för specialister och en dialog mellan ett tunt lager av högskoleutbildade experter; en anmärkning som framförts på olika sätt och vid olika tidpunkter av Paul Mattick i ”*Marxism: Last Refuge of the Bourgeoisie?*” och av Russel Jacoby i ”*The End of Utopia*”. Jacoby gör emellertid misstaget att avkräva en förutfattad vision om ett annat samhälle innan en meningsfull praxis kan komma till stånd.

Men ”revolutionära” resultat kan uppstå oberoende av viljan och medvetenheten hos de samhälleliga aktörerna, som Barrington Moore visade i ”*Injustice: The Social Origins of Obedience and Revolt*” där han dokumenterade hur de flesta tyska arbetarna under den tyska revolutionen hade, om de hade någon idé alls om ett alternativt samhälle, en föreställning om detta nya samhälle som i allt väsentligt bestod av det gamla samhället utan dess otillfredsställande aspekter.

På samma sätt förekommer ”kontra-revolutionära” effekter oberoende av viljan och medvetandet hos ”revolutionärerna”, jfr. med Ryssland 1917 och leninisternas ofta meningslösa bibelspråk med citat av vad Lenin sa och gjorde separerat från en konkret och objektiv analys av vad Lenin och bolsjevikerna *var tvungna* att göra på grund av trycket från och begränsningarna i de historiska och ekonomiska omständigheterna, nämligen att skapa en kapitalistisk utveckling i Ryssland med stats-kapitalistiska metoder, oavsett Lenins och Trotskijns tvivelsutan subjektiva hat mot kapitalismen som de kände den.

2. ”*Political and Social Writings*”, vol. 2 (University of Minnesota Press, 1988). På svenska senare i detta nummer, *övers. anm.*

3. Se det första kapitlet av Kelleys ”*Race Rebels*”.

4. Om det vore möjligt att bedöma ”det dolda budskapet” noggrant, skulle även en annan syn på betydelsen av organiserade och medvetna ”revolutionära” minoriteter i utlösandet av kamp uppkomma, men det är en annan historia.

5. Sedan Sovjetunionens fall och öppnandet av tidigare otillgängliga sovjetiska arkiv, visar nya bevis att de sovjetiska arbetsplatserna inte var lika kontrollerade som man tidigare antagit på grund av att den härskande klassen i Sovjet tvingades till ett tillmötesgående för att avvärja eventuellt missnöje. Se specialnumret av ”*International Labor and Working Class History*” (hösten 1996) som ägnas åt ”*Labor Under Communist Regimes*”, där den spridda förekomsten av kiosker och tidningsställ på de ryska fabriksgolven och den stadiga strömmen av arbetare som vandrade in och ut

från fabriken under arbetsdagen beskrivs.

6. Se t ex boken ”*Sabotage in the American Workplace*” (AK Press, numera utgången) och den skarpsinniga kritiken av denna bok i ”*Common Sense*” #14 och även mycket av John Zerzans pre-primitivistiska arbete.

7. Jag lämnar åt sidan frågor som kan dyka upp angående klassificeringen av ”arbetarfortet”. T ex hur många arbetare som måste vara koncentrerade på en fabrik innan den kan anses vara ett ”arbetarfort”. Femtusent, tiotusen? Vidare, att lägga för stor vikt vid koncentrationen av arbetare i ett geografiskt område undviker olika övertåganden. Ett är att det är arbetarens förhållande till produktionen och möjligheten att stoppa produktionen som konstituerar hans/hennes styrka; en liten fabrik som är kritiskt placerad i produktionsprocessen kan ha en mycket mer störande påverkan än en större fabrik. Du kan se denna påverkan i förhållande till det faktiska antalet vid de senaste strejkerna vid små underleverantörer till bilindustrin, som strejken vid en underleverantör till GM i Dayton som stängde en stor del av GM:s produktion för några år sedan.

8. ”Forget Your Unalienable Right To Work”, *International Labor and Working Class History*, hösten 1995.

9. *ibid*, s. 112

10. *ibid*, s. 124

11. Vilket anfördes nyligen i ett nummer av den franska utgåvan av ”*Echanges*”

12. Från ”The Black Poor and the Politics of Opposition in a New South City, 1929-1970” i ”*The Underclass Debate*”, red. Michael B. Katz, s. 313

13. *ibid*, s. 312

14. Med begreppet *the Refusal of Work* menas hela spektrat av arbetares vägran att arbeta; från strejker, olovlig frånvaro (*absenteeism*) till sjukskrivningar etc. *The Refusal of Work* som begrepp syftar till den debatt som länge förts inom delar av vänstern angående ”denna” form av arbetarkamp. Se t ex. pamfletten *The Refusal of Work av Echanges et Mouvement* (1979) som finns online på: <http://www.geocities.com/CapitolHill/Lobby/2379/row.htm> (övers. anm.)

15. En annan sammanställning av relationerna på verkstadsgolven under efterkrigsepoken drar slutsatsen att, ”... arbetarnas missnöjesuttryck på arbetsplatserna under slutet av 1960- och början av 1970-talet var ett desperat agerande, inte ett kalkylerat drag från en allt starkare gräsrotsrörelse” (”Shopfloor Relations in the Postwar Capital-Labor Accord”, David Fairris i ”*Social Structures of Accumulation*”, red. Kotz, McDonough och Reich, 1994). Den påstådda ekonomiska betydelsen av ”*refusal of work*” har ifrågasatts på andra ställen. Se Jim Devines artikel ”The Stagflation Crisis” i ”*Against the Current*” (first series), vintern 1985, där han argumenterar för att ”produktivitetens minskningen kan till största delen förklaras av den dåliga kvaliteten på det amerikanska lagret av bundet kapital, inte av militanta eller lata arbetare.”

16. Under det fåtal år vid slutet av 60- och början av 70-talet då vänsterstudenter tillfälligt koloniserade fabriken och därmed fick en liten inblick i de verkliga arbetsförhållandena och det motsägelsefulla i arbetarnas medvetande, gjordes dessa erfarenheter i den huvudsakliga, fackföreningsanslutna sektorn av ekonomin och dränkte därmed närapå arbetarna i ”den andra” arbetsmarknaden. Inte ens den ”nya arbetarhistorien” grävde i denna andra arbetsmarknad, en marknad som var en produkt av en specifik och ofta radikaliserad dynamik som var unik för den amerikanska kapitalismen. En sann historieskrivning underifrån måste räkna med dessa förhållanden liksom de olika kampformer som har utvecklats i denna stora oskyddade del av arbetskraften. Skulle en sådan undersökning göras, tror jag att den skulle visa en mindre absolut nedgång än vad som oftast uppskattas. Liksom den gång på gång kommer att utsättas för påfrestningar, när den möter en ”gyllene epok” av uppror som kontrasteras mot totalt ofördelaktiga felbedömningar idag och med båda extremfallen.

17. *Economist*, 20 juni, 1998

18. *CLASS STRUGGLE*, (Spark, USA) #20, maj-juni 1998

19. I en recension av ”*With Liberty For Some: 500 Years of Imprisonment in America*” av Scott Christianson, *ECONOMIST*, 13 februari 1999. Se även ”*Twice the Work of Free Labor: The Political Economy of Convict Labor in the New South*”, Alex Lichenstein (Verso, 1996). Lichenstein påpekar helt riktigt att användandet av fångarbetare inte är en kvarleva från en tid *ante bellum*, utan har en väsentlig roll i söderns modernisering.

20. Se artikelserien i *Baltimore SUN*, ”The Giveaway Game”, 9-12 oktober, 1999.

21. Denna process hör inte bara ihop med produktionen. I många innerstadsområden hårt drabbade av kravallerna i slutet av 60-talet och lämnade i ruiner sedan dess, börjar stora nationella varuhuskedjor att återinvestera i ghettonerna sedan förortsmarknaden har mättats. Se ”*Cities May Be Retail's Next Target*” i *Baltimore SUN*, 28 februari 1999.

22. Om än riktigt i allmänhet, har Mellanvästerns ekonomiska tillväxt lämnat utestängda områden överallt. Se studien nyligen över Chicago-regionens pooler av tillfälliga arbetare, där antalet svarta män som bor i hyddor växer, utestängda från anställningar i den öppna ekonomin på grund av sina brottsregister; ännu ett exempel på den alltjämt pågående segmenteringen av den amerikanska ekonomi i dag.

23. ”Reversal of Fortune”, *Economic Perspectives*, juli/augusti 1997, s. 3

24. ”Agglomeration in the U.S. Auto Supplier Industry”, *Economic Perspectives*, första kvartalet 1999, s. 27-28

25. Dave Lamb, ”Libertarian Socialism”, i senaste *Collective Action Notes*

26. Milkman refererar till Katherine Dudmans studie över stängningen av en Chrysler-anläggning i Kenosha, Wisconsin, som dokumenteras i hennes bok, ”*The End of the Line: Lost Jobs, New Lives in Postindustrial America*” (1994), där Dudman slår fast, ”Inget av det jag läste innan jag startade mitt fältarbete om stängningen av Chrysler förberedde mig på det faktum att många människor runt Kenosha var *glada* över att anläggningen stängdes”.

27. Se Grahams ”*On the Line At Subaru-Isuzu*” (1995)

28. Inte bara knutet till USA, vilket *the Economist*, vilket inte är någon radikal tidning, anmärker 19 juni, 1998 i ”Survey on Manufacturing”, där artikeln kontrasterar *lean-production*-apologeterna. ”*Lean-production* handlar om kända lag med problemlösare som arbetar tillsammans för att förbättra produkterna och produktionsprocessen, *If only*. De borde iaktta rusningen mot portarna när signalhornet ringer för skiftbyte.” Samma artikel i *the Economist* citerar från en ny bok ”*Life on the Line in Contemporary Manufacturing*”, baserad på sociologen Richard Delbridges självupplevda arbetserfarenheter från bildelstillverkare i Wales och en TV-monteringsanläggning i södra England, där en kläm-käck ”kvalitetsinspektör som ansågs vara ledningens lakej bands och slängdes i en soptunna.” En annan var inte lika lyckligt lottad, när han ”lades i en sändning som skulle till Birmingham och upptäcktes först i godsavsändningen.”

29. Dessa exempel har tagits från ”Labor-management cooperation fails”, *Baltimore SUN*, 19 april, 1998

30. ”At Amazon.com, service workers without a smile”, *Washington POST*, 22 november, 1999

31. ”*Fat and Mean: The Corporate Squeeze of Working Americans and the Myth of Managerial Downsizing*” (1995)

32. Vad som inte diskuteras i Gordons artikel är ”proletariseringen” av åtminstone en sektor av vad som tidigare ansågs vara ”*management*”-jobb. Även en artikel i *Wall Street Journal*, ”For Richard thibeault, Being A Manager is a Blue Collar Life” (1 oktober, 1996), fångar denna proletarisering. Thibeault, en f.d. fabriksarbetare som betecknar sin nuvarande position som arbetsledare i en nationell restaurangkedja, efter att ha beskrivit 70-timmarsveckor och det ständiga trycket från datorövervakningen med timvis *out-put*, ”Vissa dagar funderar jag på om jag kanske

skulle gå tillbaka till fabriksarbetet. Det var enklare.” Stödande hans åsikt, slår artikeln fast, ”Dessa personer bär titeln *manager*, men de lever ett ”arbetarliv” – arbetar sent, ofta utför de samma uppgifter som de anställda och lyder order uppifrån. Deras autonomi är tätt kringskuren av *corporate headquarters*.”

33. ”Young and Old See Technology Sparking Friction on Shop Floor”, *Wall Street Journal*, 3 april 2000

34. Citerat i *AUFHEBEN* artikeln ”Resurgence of Class Struggle in the USA”, #7, hösten 1998

35. *Wall Street Journal*, 20 juni, 1998

36. ”Workin’ for the Man”, *Covert Action*, hösten 1995

37. ”Look for the Prison Label”, *Washington POST*, 30 januari, 1999

38. ”Behind Bars But in The Forefront”, *Washington POST*, 30 januari, 1999

39. Från ”Prison Labor Courts Private Industry”, *Baltimore SUN*, 9 september, 1999

40. ”Look for the Prison Label”, *Village Voice*, 21 maj, 1996

41. *ibid*, *Baltimore SUN*

42. Och troligen sålda som metallskrot – tre år senare har de skyldiga inte gripits.

43. Denna tendens att övervärdera statsrepressionens makt är så vitt spridd i vänstermiljön att det nästan förtjänar en egen artikel. Bakom den ytliga radikalismen i all sådan kritik ligger ett grundläggande budskap av förlorat hopp och resignation.

Detta kan iaktas i USA i konspirationsteorier som påstår att aids kokades ihop i myndigheternas laboratorier vilket är tämligen vanligt bland tokvänsterkretsar och höger d.o, liksom bland svarta nationalister; grupper som *Nation of Islam* (NOI) där de hemliga laboratoriernas roll i lössläppandet av utsäglig ondska verkar utgöra en särskild plats i gruppmytologin (enligt NOI uppfanns den vita rasen för tusentals år sedan av en galen renegat till uppfinnare i ett laboratorium). Eller hur de av Gary Webb för några år sedan i *San Jose MERCURY* väldokumenterade avslöjandena, om hur CIA av opportunistiska skäl ignorerade att de kände till att pro-Contra operationernas betalningslistor innehöll skapandet av en crack-marknad i Kalifornien, omvandlas till en fullt utblommat medveten CIA-konspiration som aktivt säljer crack i innerstan. I båda fallen ledde alarmerande kampanjer för att organisera folk kring dessa frågor ingenstans; när allt kommer omkring, om staten har sådan makt att den kan skapa dödliga virus i ett laboratorium och sedan sprida det med en nålspets’ exakthet till speciella målgrupper bland befolkningen, eller hur samma stat obehindrat kan sätta upp ett omfattande nätverk av crackmarknader, båda exempel i ett systematiskt försök till ”folk-mord”, hur kan man då göra motstånd mot den? Som en utmärkt artikel av David Gilbert om aids-konspirationen i *Turning the Tide* för några år sedan ställde det, ”Dessa teorier tar energi från det nödvändiga arbetet vid utkanten av dessa marginaliserade *communities* för att överleva denna epidemi: gräsrotsutbildning och mobilisering för att förebygga aids och för bättre vård för folk som lever med HIV... Varför ska man, frågar sig de troende, göra alla dessa svåra val för att undvika eller minska spridning av sjukdomen om myndigheterna ändå hittar på nya sätt att smitta människorna?”

Här kan vi se hur en påstådd kritik i vänsterns konspirationsteorier i stället blir till en oavsiktlig hyllning till statens makt och effektivitet. Det faktum att ”det dolda budskapet” visar en stor minoritet svarta människor i USA idag som tror på dessa saker är ett annat fenomen. Den tron är det bittra beviset på en förtvivlan och insikt om oförmågenhet att förändra saker i världen idag och är inte ett tecken på en växande radikalism, som det felaktigt antas av våra självutnämnda ledare som söker kapitalisera på dessa känslor. Detta understryks av en undersökning nyligen där 62 procent av de svarta ”tror att HIV och aids används som en del av en komplot för att avsiktligt döda afro-amerikaner”, medan 85 procent av samma svar även höll med om påståendet att ”generellt sett kan man inte lita på folk.”

44. Ett praktexempel på den konservativa vänstern. Medan Perry Anderson i det första numret av *New Left Review* (New Series) dystert höjer den amerikanska kapitalismen till skyarna, för att ”genljudande har återtagit sin överhöghet på alla plan”, diskuterar två redaktörer för *Business Week* i sin nya bok ”*The Judas Economy*” den amerikanska kapitalismens *laissez-faire*-stil som ”extremt känslig för instabilitet och fullt kapabel att skapa en recession eller ännu värre.” Här är de traditionella rollerna ombytta, systemets anhängare fokuserande på bristerna medan den utropade opponenter pekar på dess styrka.

45. En fransk befästningslinje mot Tyskland, anlagd 1930-34. Den kringgicks, forcerades och raserades av tyskarna 1940. (*övers. anm.*)

46. Att vi nämner dessa vardagsområden som känsliga punkter, betyder inte att vi förnekar att dessa områden även kan vara ställen för integrering; när allt kommer omkring, om de bara var känsliga punkter, skulle fler och seriösare ihållande kamptillfällen och konflikter utkämpas och klassamhället skulle inte kunna fungera. Men de två aspekterna kolliderar ständigt och oroligt, ett tillstånd av permanent ojämnavikt och den samhälleliga freden kan enkelt glida över i sin motsats på grund av de underliggande olösliga anspänningarna.